

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

Onderzoek naar de pecuniaire verantwoordelijkheid van het rijkspersoneel in het algemeen en van de militairen in het bijzonder, naar de wettelijkheid der huidige praktijk inzake de inhouding op de wedden en naar de mogelijkheid het beslagbaar quantum te verhogen^(*)

I.

Twee vragen dienen hier voorafgaandelijk gesteld te worden :

A. — Zijn de militairen staatsambtenaren? (1)

In ons land werd vooralsnog geen diepgaand onderzoek ingesteld naar de aard van het militair ambt (2). De zorg van verscheidene rechtsgeleerden, die veelal nauw met het Bestuur in contact waren, is, sinds de jaren 1930, uitsluitend gegaan naar de burgerlijke ambtenaren. Bij het K. B. van 2 October 1937 kregen dezen hun « keure » toegewezen en meteen waren zij ervan verzekerd dat de regeling van hun toetreding tot het Bestuur en van hun loopbaan niet meer van willekeur en begunstiging zouden afhangen. Sindsdien hebben niet geringe sociale voordelen de stabiliteit en de aantrekkelijkheid van het burgerlijk ambtenaarschap bevorderd.

Daar is ook het feit dat de verscheidene statuten der militairen reeds van betrekkelijk oude datum zijn en niet dezelfde invloed ondergaan hebben van de sedert enkele tientallen jaren gewijzigde sociale en politieke opvattingen.

Steeds is men de militairen gaan aanzien als een bijzondere, afzonderlijk staande klas, zonder er ooit aan te denken hen enigszins met de burgerlijke ambtenaren gelijk te stellen.

In sommige militaire kringen heeft men er nochtans naar gestreefd aan het legerpersoneel dezelfde sociale voordelen en waarborgen toe te kennen, waarop de burgerlijke ambtenaren ongetwijfeld prat konden gaan.

De wet van 23 December 1946 op de Raad van State, waaraan de zorg om de rechten van de particulieren en vooral van de personen die in staatsverband opgenomen zijn, duidelijk ten grondslag ligt, heeft het

probleem der gelijkberechtiging van de militairen enigszins voorbijgestreefd. Maar toch blijft de vraag open : moeten de militairen tenzelfde titel als de burgerlijke ambtenaren aanzien worden als staatsambtenaren? Zo ja, dienen de onderscheidene statuten der militairen in hun grote lijnen niet afgestemd op het statuut van het Rijkspersoneel van 2 October 1937? Of de onderscheidene militaire statuten nog langer moeten in stand gehouden, laten we voor het ogenblik in het midden. Een feit nochtans staat vast : het bestaan van de huidige tendenz naar gelijkgeschakeling van alle sociale lagen en van de drang naar het toekennen aan alle burgers der belangrijkste sociale veroveringen die sinds het tweede kwartaal van deze eeuw bewerkstelligd werden, moeten ongetwijfeld een weerslag hebben op de vraag naar de mogelijke uniformisering, zoniet in formeel technische, dan toch in materiële zin, van het statuut der militairen en dit der burgerlijke ambtenaren.

In de huidige stand van zaken menen wij te mogen zeggen dat, van *formeel-statutair* standpunt uit gezien, de militairen geen staatsambtenaren zijn. Zij vallen niet onder het toepassingsveld van het K. B. van 2 October 1937, houdende het statuut van het Rijkspersoneel.

Voormeld K. B. zou trouwens geen afbreuk kunnen doen aan de door de wetten geregelde statuten der militairen. (Zie verslag van de regeringscommissaris Camu bij het K. B. van 2 October 1937, Pas. 1937, p. 313, I, 3.)

Anderzijds komt in de statuten der militairen geen bepaling of omschrijving van hun hoedanigheid van staatsambtenaar voor, dan wanneer dit voor het Rijkspersoneel wel het geval is (cf. artikel 1, K. B. van 2 October 1937).

Van *organiek en functioneel* standpunt uit nochtans moeten de militairen gelijkgesteld worden met de staatsambtenaren. Zij nemen ongetwijfeld een openbare dienst waar.

De militaire functie, die uiteindelijk gericht is op

(*) Deze studie werd verwezenlijkt met de welwillende medewerking van J. Lanoy, Dokter in de Rechten. Hij vinde hier dan ook de betuiging van onze beste dank.

de verdediging van het grondgebied, aan welk doel de opleiding der dienstplichtigen, de inrichting van een officieren-, onderofficieren- en dienstmekerskorps is ondergeschikt, is essentieel een staatsambt (cf. voormeld verslag bij het K. B. van 2 October 1937, Pas. 1937, p. 313, I, 3), waar duidelijk vermeld wordt dat de militairen staatsambtenaren zijn).

Laten wij, van functioneel standpunt uit beschouwd, ieder categorie van militairen onder ogen nemen :

a) de officieren en onderofficieren van beroep zijn bevoorrechte staatsambtenaren, aangezien zij een wettelijk statuut bezitten (wet van 15 September 1924 op de stand en positie van de officieren, aangevuld en gewijzigd o.a. bij de wetten van 18 Maart 1927, 3 April 1948 en 30 Mei 1951, en de wet van 27 Juli 1934 gewijzigd en aangevuld door de wetten van 12 Februari 1951 en 9 Juli 1951, houdende het statuut der beroeps-onderofficieren). Dit wettelijk statuut spruit trouwens voort uit een grondwettelijk vereiste (cf. artikelen 118, 124, 139, 10° Grondwet) ³⁾;

b) de dienstmekers en wederdienstmekers kunnen gelijkgesteld worden met de niet-bevoorrechte staatsambtenaren, aangezien zij beschikken over een reglementair statuut (cf. K. B. van 3 September 1952, genomen ter uitvoering van artikel 79 der militiewet van 15 Juni 1951, gewijzigd bij K. B. van 29 Juni 1953; cf. ook K. B. van 19 September 1952, genomen ter uitvoering van het K. B. van 3 September 1952);

c) de miliciens tenslotte vervullen een wettelijke en staatsburgerlijke plicht met uitsluiting, in hun hoofde, van ieder consensueel element (artikel 2, par. 1, militiewet van 15 Juni 1951). Desniettegenstaande moeten zij beschouwd worden als staatsambtenaren.

Men mag immers aannemen dat het de aard van de openbare functie is die dient als criterium voor het al of niet bestaan van het ambtenaarsambt. De toetreding tot dat ambt mag ten deze als bijkomstig aanzien worden.

B. — Zijn de militairen aangestelden of staatsorganen?

Het antwoord op deze vraag is van belang met het oog op de vorderingen die door derden, slachtoffers van een foutieve daad, door militairen krachtens hun functie gesteld, voor de gewone rechtbanken kunnen ingeleid worden, hetzij tegen de Staat alleen, hetzij tegen de Staat en de militairen gezamenlijk ⁽⁴⁾.

In welke hoedanigheid zal de Staat in het geding kunnen betrokken worden? Twee standpunten kunnen hieromtrent ingenomen :

1) Aanziet men de militairen als *aangestelden*, dan zal de verantwoordelijkheid van de Staat, juris en de jure, gevestigd zijn op basis van artikel 1384 B. W.

Deze theorie wordt, al zij het nog met enige aarzelingen, in de huidige jongste Belgische rechtsleer en rechtspraak gehuldigd om de verantwoordelijkheid te motiveren van de Staat voor daden gesteld door de *burgerlijke ambtenaren* ⁽⁵⁾.

2) Beschouwt men de militairen integendeel als organen, dan zal de verantwoordelijkheid van de openbare macht eventueel moeten aanvaard worden op grond van artikel 1382, aangezien de Staat geacht wordt rechtstreeks op te treden door tussenkomst van zijn agenten.

Het is deze laatste zienswijze die thans door de rechtspraak ten aanzien der militairen gedeeld wordt ⁽⁶⁾.

Het is onjuist te beweren — zoals sommigen dit gedaan hebben — dat de zware fout van het orgaan van de Staat vrijstelt van alle verantwoordelijkheid, als zou de militair door deze fout zijn hoedanigheid van orgaan verloren hebben. In de huidige stand van de rechtspraak wordt aanvaard dat het alleen in geval van machtsmisbruik of flagrante machtsovertreding is dat de militair niet meer als orgaan mag bestempeld worden, maar uitsluitend zijn persoonlijke verantwoordelijkheid in het gedrang brengt.

Zonder over deze twee stellingen uit te wijden, beperken wij er ons toe te wijzen op het hybridisch en eerder artificieel karakter der onderscheiding van de verantwoordelijkheidsgrond van de Staat, naargelang het burgerlijke ambtenaren of militairen betreft. Wortelt de oorzaak van de heersende verwarring niet in het feit dat de artikelen 1382 en vlg. B. W. zich niet lenen tot het regelen der vraagstukken van verantwoordelijkheid van de openbare macht en haar ambtenaren? Wij zijn geneigd hierop bevestigend te antwoorden.

Uit wat voorafgaat volgt dat :

1) al de militairen — van organiek standpunt uit bezien — en met inbegrip van de miliciens, staatsambtenaren zijn;

2) al de militairen als staatsorganen moeten aanzien worden.

II.

Basis van de burgerlijke verantwoordelijkheid der staatsambtenaren in het algemeen en der militairen in het bijzonder, ten aanzien van de Staat.

Dit onderzoek dringt zich op aangezien het ons zal toelaten de grondregels te bepalen voor de pecuniaire verantwoordelijkheid der ambtenaren.

De principen zijn identiek ongeacht het feit of het gaat om burgerlijke of militaire ambtenaren.

— *Is die verantwoordelijkheid gebaseerd op contractuele basis?*

Zeker niet, aangezien het juridisch statuut van de staatsambtenaar, militair of niet, eenzijdig bepaald is bij wetten en reglementen.

Het enige consensueel element dat men aantreft in de statutaire verhouding particulier — Staat (uitgezonderd voor de miliciens) vindt men in het vrijwillig *toetreden* van de particulier tot het burgerlijke of militaire ambt. Deze toetreding is de enige en voldoende voorwaarde, opdat het statuut van deze vrijwillig aangeworven ambtenaren, waarvan de inhoud hen nochtans volledig ontsnapt, op hen zou toegepast worden.

Het Bestuur heeft dan ook het recht eenzijdig de voorwaarden, die de administratieve toestand van zijn ambtenaren beheersen, te wijzigen ⁽⁷⁾.

Het ware verkeerd de positie van het Bestuur te vergelijken met die van een bevoorrechte contractant, dan wanneer de eenzijdige bevoegdheid om het statuut der ambtenaren te wijzigen wortelt in de noodzakelijkheid de uitoefening van de bestuursfunctie aan te passen aan de steeds afwisselende eisen van het sociale leven, eisen die essentieel ontsnappen aan verhoudingen van contractuele aard.

Komt de ambtenaar aan zijn plichten tekort, dan ligt de grond van zijn verantwoordelijkheid geenszins in het niet eerbiedigen van het zgn. « administratief contract », waardoor al zijn verhoudingen met het Bestuur als het ware zouden geregeld worden. Die verantwoordelijkheidsbasis dient elders opgezocht.

Hetzelfde kan, a fortiori, gezegd — mutatis mutandis — voor de miliciens:

Hoger wezen wij immers, wat deze laatste betreft, op de afwezigheid, in hun hoofde, van alle consensualisme.

— *Is deze verantwoordelijkheid van disciplinaire aard?*

In deze opvatting zou de pecuniaire straf moeten aanzien worden als het opleggen of als een corollarium van een tuchtmaatregel. De schadeberokkenende daad zou als het ware noodzakelijk een overtreding uitmaken van het tuchtreglement. Derhalve zou, als straf, tot de inhouding op de wedde overgegaan worden. In deze inhouding ziet men wel duidelijk het aspect van de — al zij het op onrechtstreekse wijze bekomen — indemnificatie van de Staat naar voren treden. Sommigen menen dat dit verhaal langs disciplinaire weg — dat meestal nog onvolledig zal zijn — aangewezen is in geval van lichte fout. Alleen de zware fout zou een burgerlijke vordering op grond van artikel 1382 B. W. wettigen.

Het Rekenhof heeft deze zienswijze niet willen bijtreden.

Zijn stelling komt er op neer het instellen van een burgerlijke vordering, beantwoordend aan een burgerlijk recht, aan het Bestuur op te leggen. Het Bestuur, zo redeneert het Hof, kan aan dit vorderingsrecht in geen geval verzaken (8).

De pecuniaire sanctie die in het leger aan de foutieve militair opgelegd wordt, vertoont veel gelijkenis met diegene voorzien bij artike 96 van het statuut van het Rijkspersoneel. Zij wordt veelvuldig getroffen, vooral sinds de motorisatie van het leger (cf. Ministerieel rondschrijven van 2 December 1932). Deze maatregel wordt veelal voorgesteld als de adequate beugeling der overtreding van een statutaire vanzelf geldende verplichting die de militair bindt ten aanzien van de Schatkist en het Staatspatrimonium. Ten allen tijde trouwens worden de militairen aan deze algemene verplichting herinnerd. Voor het staatspersoneel vinden we de verwoording hiervan in het artikel 7 van het K. B. van 2 October 1937: «De ambtenaren moeten bij elke aangelegenheid zorg dragen voor het Rijksbelang.»

Volledigheidshalve zij gezegd dat het bedrag van deze pecuniaire sanctie zeer gematigd is. Het staat in functie van de aan de Staat berokkende schade, de graad van de foutieve militair, en de zwaarte van de begane fout.

Deze practijk aanzien wij nochtans als onwettelijk. De peceuniaire verantwoordelijkheid van de ambtenaren gronden op disciplinaire basis, komt er immers op neer, bij wijze van *administratieve maatregel*, waarvan de wettelijkheid in twijfel dient getrokken, te bekomen, wat slechts in het stelsel van de artikelen 1382 en vlg. B. W., langs gewoon rechterlijke weg — t.t.z. bij wijze van *vonnis* — zou kunnen verwezenlijkt worden.

Wij zien hierin dan ook — ongeacht de veelal gematigde en billijke aard van de inhoudingen — een systematisch onduiken van de vaststaande principes inzake de noodzakelijke *wettelijke* instelling der, hetzij privative, hetzij pecuniaire straffen, inzake de vaststelling der verantwoordelijkheid wegens schuld en het hierbij aanleunend stelsel van het berekenen van het bedrag der schadevergoeding. Wij kunnen dan ook de hybridische stelling van het Hof van Beroep van Luik (arrest van 9 Januari 1950, Pas. 1951, p. 17) niet bijtreden krachtens dewelke de Staat, gelaedeerd door de fout van een zijner ambtenaren, de keus zou hebben tussen twee proceduren van verhaal: deze ingericht door artikel 96 van het statuut van het Rijkspersoneel,

ofwel de burgerlijke vordering gesteund op artikel 1382 B. W.

Indien het Bestuur meent dat er redenen zijn — en deze bestaan ongetwijfeld — om een autonoom regime van pecuniaire verantwoordelijkheid der ambtenaren uit te werken, dan kan dit slechts gebeuren bij wijze van een wet.

Betreffende dit laatste punt zullen we het trouwens uitvoerig hebben verder in deze studie (cf. Afdelingen 6 en 8).

— *Is deze verantwoordelijkheid gesteund op de klassieke culpa-leer?*

In de huidige opvatting van het probleem dat ons bezig houdt, menen wij hierop bevestigend te mogen antwoorden.

De basis van het vorderingsrecht van de Staat en van de derden tegen de ambtenaren — het zijn hoofdzakelijk de verhoudingen Staat-ambtenaren die we in deze studie op het oog hebben — dient gevonden in het artikel 1382 B. W. Zelfs in geval van zeer lichte fout (*culpa levissima*), zou de staat — in theorie — de integraliteit van zijn schade kunnen opeisen. De verantwoordelijkheid van de ambtenaren is dus principieel onbeperkt (cf. in die zin Prof. Brusselmans, Ann. de dr. et sciences politiques, 1937, p. 32).

Het is zo dat in geval van strafvordering, ingesteld voor de Krijgsraad, de burgerlijke partij de veroordeling zal kunnen vragen van de militair tot schade en interesten. Een wetsontwerp, dagtekenend van 1948, strekte er toe de militair, die door zijn daad, gesteld in bevolen dienst, schade berokkende aan derden, vrij te stellen van alle burgerlijke verantwoordelijkheid. De Raad van State (afdeling wetgeving) was echter de mening toegedaan dat dit ontwerp indruiste tegen een van de meest elementaire principes van ons recht, nl. de individuele verantwoordelijkheid van eenieder voor zijn eigen daden.

Laten we nochtans toegeven dat deze schuldtheorie in tegenstrijd is met de zachtheid onzer zeden en met de werkelijkheid en de noodwendigheden van een doelmatige administratieve werking.

Een praktische beperking van de aquiliaanse verantwoordelijkheid der ambtenaren is trouwens conform aan de welbegrepen belangen van het Bestuur. Het initiatief der ambtenaren moet niet lam gelegd worden door een steeds drukkende bedreiging van een veelal verpletterende pecuniaire verantwoordelijkheid (9).

Rechtsleer en rechtspraak schijnen dit doorgaans volledig begrepen te hebben, want zij weerhouden feitelijk slechts het bedrog en de door de ambtenaar begane zware fout (10).

Dit criterium staat dicht bij — maar is niet identiek aan — de Franse theorie die de fouten indeelt in:

- de persoonlijke fout (afscheidbaar van het ambt);
- de dienstfout (inherent of normaal verbonden aan het ambt).

Er is geen identiteit aangezien men inderdaad een zware fout kan indenken die werkelijk geïncorporeerd is in de functie.

Het criterium, door de Franse rechtsleer naar voren gebracht, is dan ook bij nader onderzoek niet absoluut afdoende en is in ons Belgisch recht niet bruikbaar (11).

Wijzen we er op dat de hiervoren aangegeven beperking in de verantwoordelijkheid der ambtenaren voortspruit eerder uit een gewoonte dan uit een stevig gevestigde rechtsregel.

De schadeberokkenende daad van de ambtenaar kan tot op een zekere hoogte als een risico aanzien

worden dat aan de normale uitoefening van het staatsambt verbonden is.

Dan wanneer de geschillen die voortvloeien uit de toepassing der voormelde principes zouden moeten ter kennis gebracht worden van de gewone rechter, vestigt het K. B. van 2 October 1937, houdende het statuut van het Rijkspersoneel, in zijn artikel 96 een speciale rechtsmacht (cf. verslag aan de Koning bij het voormelde K. B., afdeling VIII).

Men kan betwijfelen of deze reglementaire beschikking wel werkelijk toegepast wordt. Alleszins staat het vast dat zij onverenigbaar is met het artikel 94 van de Grondwet (12).

Het past niet uit het oog te verliezen dat de bevoegdheid van de rechterlijke macht onrechtstreeks zal verzekerd zijn door de terugslag van de eventuele vordering, ingesteld door de ambtenaar met het oog op het opeisen van de integraliteit van zijn wedde, hetgeen neerkomt op het uitoefenen van een burgerlijk recht bij uitstek.

De burgerlijke rechtbank zal te dier gelegenheid bevoegd zijn om te beslissen over de wettelijkheid van de maatregelen, genomen door de overheid die de inhoudingen op de wedden doet.

Wat echter het opleggen betreft aan de ambtenaren van tuchtsstraffen met pecuniaire terugslag (zie artikel 77 van het statuut van het Rijkspersoneel), kan iedere betwisting omtrent de regelmatigheid van deze straffen — waarbij het pecuniair aspect van de straf op de achtergrond komt te staan — voor de Raad van State gebracht worden, op grond van artikel 9 der wet van 23 December 1946 (houdende inrichting van de Raad van State). Hier is de tussenkomst van de gewone rechter — in een eerste stadium tenminste — uitgesloten.

Waar er nochtans, op het stuk der zuiver pecuniaire verantwoordelijkheid, door de Staat tot inhoudingen overgegaan wordt, op grond van artikel 96 van het K. B. van 2 October 1937, zouden de burgerlijke rechtbanken, onzes inziens, nog steeds een pre eminent recht bezitten om van iedere betwisting van zuiver burgerlijke aard kennis te nemen. Voormeld artikel 96 kan niet in het minst afbreuk doen aan de bevoegdheid die de gewone rechter put uit het artikel 93 der Grondwet.

III.

Nemen wij thans de twee voornaamste modaliteiten van de pecuniaire verantwoordelijkheid der ambtenaren ten aanzien van de openbare macht onder ogen.

1ste hypothese :

De schade is berokkend door een staatsambtenaar aan een derde. De openbare macht stelt de gegriefde derde schadeloos en oefent een regresgevende actie uit op zijn ambtenaar. De schade van de Staat is dus onrechtstreeks.

2de hypothese :

De schade is rechtstreeks veroorzaakt door de ambtenaar aan de Staat. Geen enkele derde is derhalve er in betrokken.

1ste hypothese.

De vordering van de derde, die ingesteld werd gezamenlijk tegen de Staat en tegen de ambtenaar, heeft voor gevolg dat de Staat de derde schadeloos stelt volgens de uitgesproken veroordeling.

Het schijnt ons toe dat de Staat — bij gebrek aan het bestaan van een wettelijk voorziene gerechtelijke

indeplaatsstelling in de rechten van de derde — het recht niet heeft een verhaal uit te oefenen op de ambtenaar. Hij kan dit slechts langs gewone rechterlijke weg om (13).

In werkelijkheid zien we echter dat het alleen in geval van zware fout of bedrog is dat het Bestuur zich tot de rechter zal wenden. In geval van lichte fout daarentegen zal de Minister eigenmachtig beslissen als rechter en partij over het bedrag en de modaliteiten van de terugvordering. Bij gemis aan berusting vanwege de ambtenaar zal de beslissing in laatstvermelde hypothese ten uitvoer gebracht worden door dwangmiddel.

Laten we opmerken dat de ministeriële beslissing, waarbij de terugvordering bepaald wordt, niet bekleed is met de uitvoeringsformule. Desniettemin staande eigent de Staat zich het recht toe over te gaan tot inhoudingen op de wedden.

Men kan hier moeilijk gewagen van een debet, aangezien de schuld van de ambtenaar noch eisbaar, noch liquide is. Het artikel 1291 B. W. inzake schuldvergelijking kan geenszins toepassing vinden zolang een vonnis de schuld wegens verantwoordelijkheid niet uitdrukkelijk vaststelde.

Ten onrechte dus eigent het Bestuur zich een bevoegdheid toe die in ons huidige recht alleen aan de rechterlijke macht toekomt.

Zo lezen we in de onderrichtingen betreffende de inhoudingen op de wedden der militairen, van Maart 1929 (genomen in uitvoering van de wet van 8 Augustus 1921), dat « de korting wegens debet tegenover de Staat geschiedt wanneer de Staat, om de betaling te verzekeren van sommen welke hem door een militair verschuldigd zijn, beslag legt op het beslagbaar gedeelte van diens wedde of soldij (artikel 32). Dit beslag is niet onderworpen aan de gewone formaliteiten der beslagleggingen (nota van de opsteller : nl. deze voorzien bij het B. W. en het W. B. Rv.) ; een ministeriële beslissing volstaat (artikel 33) » (14).

Graag stelt het Bestuur de inhouding voor als een bewarende maatregel. Indien nu de ambtenaar geen rechterlijke vordering instelt tot betaling der ingehouden sommen, wordt hij geacht te berusten in deze inhouding. Deze verliest de aard van bewarende maatregel en wordt thans definitief. Deze voorstelling vinden wij onjuist. Een inhouding op de wedde die niet steunt op een rechterlijke titel, stelt een inbreuk daar op het onmiddellijk beschikkingsrecht dat de ambtenaar op zijn volledige wedde bezit.

Een bewarende maatregel kan alleen door de rechter bevolen of toegestaan worden. Wat de vermoede berusting betreft vanwege de ambtenaar in de inhouding, volstaat het erop te wijzen dat een berusting in de schending van een burgerlijk recht niet kan verondersteld worden. Het adagium « renuntiatio non praesumitur » mag hiertegen wel ingeroepen worden.

Voegen wij er onmiddellijk aan toe dat in feite de Minister aarzelen zal een arbitraire beslissing te nemen, aangezien zijn beslissing zal kunnen voorgelgd worden aan de controle van de burgerlijke rechtbank, indien belanghebbende er aan denkt zijn recht op de integraliteit van zijn wedde te doen gelden.

Volledigheidshalve heeft nog gezegd dat de grondslag van de verantwoordelijkheid van de ambtenaar niet dezelfde is, naargelang men deze verantwoordelijkheid beschouwt ten aanzien van de Staat of tegenover de derden.

— De verhoudingen tussen de derden enerzijds en de Staat of zijn ambtenaren anderzijds, zijn beheerst door de artikelen 1382 en 1384 B. W. op dezelfde wijze als tussen de particulieren onderling. De culpa levis

in abstracto komt hier eveneens in aanmerking bij het bepalen van de verantwoordelijkheid.

— De verhoudingen echter tussen de Staat en zijn ambtenaren zijn, in werkelijkheid, onderworpen aan een minder streng regime van verantwoordelijkheid; alhoewel, in principe, het artikel 1382 als basis genomen wordt voor de schadeloosstelling van de Staat (cf. supra). De lichte fout zal niet in aanmerking genomen worden, behoudens oplegging van een tuchtstraf. De vergoeding van de Schatkist zal veelal slechts gedeeltelijk zijn.

Deze dualiteit, veeleer in de toepassing van het principe van artikel 1382 B. W. dan in zijn principe zelf, leidt tot weinig billijke gevolgen. Het is inderdaad onlogisch dat het eenvoudig van het goedvinden van het slachtoffer zou afhangen dat de ambtenaar het gewicht dragen zou van een verschillende verantwoordelijkheid.

Indien de derde immers het bekomen vonnis rechtstreeks uitvoert tegen de ambtenaar, zal deze geen vordering op de Staat bezitten, aangezien de ambtenaar, bij hypothese, *tenminste een lichte fout* zal begaan hebben.

Indien het slachtoffer, zoals het trouwens meestal het geval zal zijn, het vonnis uitvoert tegen de Staat, zal de openbare macht de regresgevende vordering in feite slechts uitoefenen in geval van zware fout of van bedrog. De ambtenaar die geen volledige vergoeding verschuldigd is aan de Schatkist, zal dus vrijgesteld worden van lichte fout, vrijstelling waarvan hij niet geniet indien het aan de derde behaagt het vonnis rechtstreeks tegen hem ten uitvoer te brengen.

2de hypothese.

Hier wordt, zonder dat er een derde in het geschil betrokken is, de schade rechtstreeks berokkend door de ambtenaar aan de Staat.

We stipten reeds aan dat, in theorie ten minste, de verhoudingen Staat-ambtenaren beheerst zijn door het artikel 1382 B. W. Feitelijk stelt het Bestuur een ambtenaar slechts verantwoordelijk wanneer deze een zware fout begaan heeft. De ambtenaar die het voorwerp is van inhoudingen op zijn wedde, ten gevolge van een op grond van het statuut van het Rijkspersoneel (artikel 96) genomen ministeriële beslissing ofwel in uitvoering van de in het leger van kracht zijnde beschikkingen (cf. infra, 4de afdeling), heeft natuurlijk het recht, zo hij zich niet onderwerpt aan de genomen beslissing, het geschil te onderwerpen aan de burgerlijke rechtbank, waarvan de bevoegdheid volledig blijft van het ogenblik af dat de belanghebbenden hun recht doen gelden op de integraliteit van hun wedde, burgerlijk recht bij uitsteking, zoals wij hierboven lieten opmerken.

De rechter, die dient na te gaan of het burgerlijk recht van de ambtenaar op zijn wedde al dan niet miskend werd, zal meestal stelling nemen op het punt van de *opportunité* van de maatregel, door de administratieve overheid genomen, zonder de onbevoegdheid uit te spreken van de Minister inzake het pecuniar verantwoordelijk stellen der ambtenaren.

Het vonnis zal uitgesproken worden op het plan der billijkheid, m.a.w. het billijkheidsoordeel van de rechter zal zich in de plaats stellen van dit van het Bestuur.

Om zoveel mogelijk de eventuele censuur van de rechterlijke macht te vermijden ofwel ex aequitate, zal het Bestuur — juist zoals in het geval van de regresgevende vordering van de Staat, bedoeld onder de 1ste hypothese — afstand doen van ieder verhaal op

zijn ambtenaar telkenmale deze geen zware fout zal begaan hebben.

Door deze gedragslijn aan te nemen handelt het Bestuur niet alleen ten gunste der ambtenaren, maar tevens volgens zijn werkelijke belangen die, wanneer zij wel begrepen worden, vereisen dat de ambtenaren niet verlamd zouden worden in hun initiatief door het schrikbeeld van een al te zware pecuniaire verantwoordelijkheid.

Indien het Bestuur nu voor de rechtbank een vordering tot schadevergoeding zou instellen tegen een ambtenaar wegens lichte fout van deze laatste, zou zijn vordering, alhoewel ontvankelijk, zeer waarschijnlijk verworpen worden, als ongegrond. De rechter — zo menen wij — zou zich eerder ex aequo et bono dan volgens strikt recht uitspreken.

IV.

We hadden het tot nu toe over principes en algemeenheden. Thans past het de wettelijke of reglementaire basis aan te geven der inhoudingen op de bezoldigingen van de burgerlijke en militaire ambtenaren.

Laten wij van meet af aan opmerken dat de wettelijke beschikkingen die men ter zake kan vinden (en die wij hieronder opsommen), het beslagbaar en overdraagbaar bedrag bepalen voor iedere categorie wedden, maar dat deze beschikkingen geen woord reppen over het recht van het Bestuur om het bedrag der rechtstreeks of onrechtstreeks — ingevolge een veroordeling van de Staat, verantwoordelijk tegenover derden voor de door ambtenaren gestelde daden — opgelopen schade te verhalen, zonder tussenkomst van de rechter.

Wij zijn integendeel de mening toegedaan dat, buiten het geval van het vonnis waarbij de ambtenaar rechtstreeks veroordeeld wordt tot schadevergoeding tegenover de Staat, alleen het derdenbeslag, het verzet (cf. artikelen 557 en 558 B.W.) en de afstand van lonen en wedden de geldige redenen daarstellen die een inhouding kunnen wettigen.

1. Wat de burgerlijke ambtenaren betreft, bepaalt de wet van 21 ventôse jaar IX (zie eveneens voor de volledige wetgeving inzake inhoudingen: de wetten van 18 Augustus 1887, 25 Mei 1920 en 7 Augustus 1922) het beslagbaar deel van de wedden der openbare ambtenaren (en der burgerlijke bedienden). Dit bedrag — indien de wedden 4.000 frank overtreffen — is 1/5e voor de eerste duizend frank, 1/4e voor de volgende vijf duizend frank en 1/3e voor het deel dat de 6.000 frank overschrijdt, en dit tot volledige afbetaling van de schuld.

Er wordt gemeenlijk aangenomen dat de overdraagbaarheid op dezelfde grondslag dient berekend te worden.

De wedden die 4.000 frank niet overtreffen kunnen afgestaan worden tot beloop van 2/5e en zijn vatbaar voor beslag tot beloop van 1/5e. De afstand en het beslag kunnen gecumuleerd worden. Het valt onmiddellijk op dat deze weddeschalen zeer laag berekend zijn. Om hieraan te verhelpen stelde een besluit van de Sekretarissen-Generaal van 30 December 1942 (Stbl. van 1 Januari 1943, Pas. 1942) een perequatié in. De wet van 21 ventôse jaar IX werd vervangen door volgende beschikking:

« De wedden der openbare ambtenaren en burgerlijke bedienden zijn vatbaar voor beslag ten belope van 1/5e op de eerste 8.000 frank, van 1/4e op de volgende 40.000 frank, en van 1/3e op het deel dat de 48.000 frank te boven gaat, hoe groot dit bedrag ook weze en dit tot volledige vereffening der schulden. Zij

mogen slechts in dezelfde mate afgestaan worden en dit voor zoveel zij voor beslag vatbaar zijn.»

Dit besluit werd echter afgeschaft krachtens de Besluitwet, genomen te Londen, van 5 Mei 1955 (Pas. 1944, p. 25). Het kan betreurd worden dat de Koning van de bevoegdheid die hem bij het artikel 6 van de Besluitwet verleend werd, geen gebruik gemaakt heeft om bij de Kamers een wetsontwerp, houdende de beschikkingen van het voormelde Besluit der Sekretarissen-Generaal, neer te leggen.

Een identieke regeling als de voorgaande bestaat voor de bezoldigingen toegekend aan de bedienden of aangestelden van de burgerlijke of handelsmaatschappijen van de openbare besturen, van de handelaars en andere particulieren, voor zover hun bezoldigingen geen 1.200 frank bedragen.

Wat de berekening betreft van de vervreemdbare quotiteit, deze wordt verwezenlijkt door de volledige wedde als basiscijfer te nemen, verhoogd met alle bijkomstige vergoedingen, na aftrek van de inhoudingen bestemd voor de pensioenkassen (kas van de weduwen en wezen en Maatschappelijke Zekerheid).

Laten we terloops en volledigheidshalve aanstippen dat een besluit van 18 nivôse jaar XI voorziet dat de wedden der bedienaars van de erediensden in hun geheel niet vatbaar zijn voor beslag. Zij worden trouwens niet gerekend onder de Rijksambtenaren (zie Tongeren, 17 Maart 1933, Pas. 1933, III, 212). Anderzijds — wat de politieke mandatarissen betreft — heeft ons hoogste Hof beslist dat de maandelijkse vergoeding, toegekend aan de leden der Kamer van Volksvertegenwoordigers, niet gerangschikt wordt door de wet tussen de zaken die niet vatbaar zijn voor beslagneming (Verbrek. 5 Januari 1899, Pas. I, blz. 73).

Een wet van 24 Februari 1847 (gewijzigd en aangevuld bij de wetten van 8 Augustus 1821 en 22 Februari 1936) regelt de materie der inhoudingen voor de militairen. Het artikel 1 van deze wet voorziet dat de pensioenen, gratificaties en hulpelden, verschuldigd door de kas van weduwen en wezen der officieren van het leger, niet vatbaar zijn voor afstand of beslag, uitgezonderd in het geval van debet tegenover de Staat. In dit geval zijn deze uitkeringen vatbaar voor inhoudingen die 1/5e van hun bedrag niet mogen overtreffen.

Het artikel 2 (art. 1 van de wet van 22 Februari 1936), dat ons vooral aanbelangt, bevestigt het principe van de onoverdraagbaarheid en de onbeslagbaarheid der bezoldigingen van de officieren, alsook van de vergoedingen der militairen die genieten van een gebonificeerde soldij, uitgezonderd tot een bedrag: a) van 1/5e voor iedere vordering zonder onderscheid; b) van 1/5e in geval van debet tegenover de Staat.

De beslagleggingen uit hoofde van alle schuldverdringen zonder onderscheid en van schuldverdringen tegenover de Staat zullen slechts uitwerking hebben, in geval van samenloop met een beslag uit hoofde van een onderhoudsverplichting, voor zover deze laatste op zichzelf de 2/5e der bezoldigingen niet bestrijkt (15).

Het artikel 3 (wet van 8 Augustus 1921) vestigt een analoog principe voor de soldijen van de onderofficieren, korporaals, brigadiers en soldaten die niet bezoldigd worden, noch een gebonificeerde soldij genieten met dit voorbehoud nochtans dat de beslagbaarheid van 1/5e slechts bestaat ten voordele van de Staat (16).

De fondsen echter van de militairen van lagere rang bij het korps van de Rijkswacht zijn onoverdraagbaar en niet vatbaar voor beslag.

Artikel 63 van de bij het K.B. van 11 Augustus 1923 samengeschaalde wetten op de militaire pen-

sioenen en toelagen (gewijzigd door de wet van 31 Juli 1923) beschikt o.a. dat deze niet vatbaar zijn voor beslag of afstand uitgezonderd het geval van debet tegenover de Staat. De kortingen mogen echter in dit geval 1/5e van het uitgekeerde bedrag niet te boven gaan. In geval van samenloop met andere inhoudingen mogen deze de 2/3 der pensioenen en toelagen niet overschrijden.

V.

Systeem van recuperatie van toepassing voor de militairen.

Dit systeem van verhaal op de militairen van de schade, ondergaan door het administratief patrimonium, is gevestigd op het principe der deeltussenskomsten:

- in geval van zware fout of van bedrog gaat de militaire overheid meestal over tot een geleidelijke — maar niettemin volledige — recuperatie langs rechterlijke weg. In dit geval stuiten wij op geen moeilijkheden, aangezien de verwezenlijkte inhoudingen gegrond zijn op een vonnis dat in kracht van gewijsde gegaan is;
- voor het geval van lichte fout en zelfs bij ontbreken van iedere tekortkoming wordt, met het oog op de vergoeding van bestaande schade, een reeks equaties gevestigd dat het voorwerp uitmaakt van een tabel. De nadruk wordt meer gelegd op de omvang van de schade, ondergaan door het administratief patrimonium, dan op de grootte van de fout begaan door de ambtenaar.

Met andere woorden, de maatregelen die door het Bestuur genomen worden vertonen meer een vergoedingskarakter dan een tuchtaspect.

* * *

Deze feitelijke toestand is onlogisch, aangezien de vordering van de Staat theoretisch alléén verrechtvaardigd kan worden op grond van het recht de foutieve handelingen van de voor de schade verantwoordelijke militairen te sanctionneren.

Wij staan hier voor een moeilijkheid die enkel voortspuit uit het feit dat het tot nu toe weerhouden criterium van de «aquiliaanse verantwoordelijkheid» niet afdoende is op het gebied van de verantwoordelijkheid der ambtenaren.

Om het probleem dat ons bezighoudt op harmonische wijze op te lossen, past het de ingeslagen weg beslist te verlaten en de rug te keren naar de beschikkingen van het burgerlijk recht die — letterlijk toegepast — inadequaat zijn ter zake.

De instelling op administratief gebied van een autonoom regiem — waarover verder in deze studie uitgeweid wordt — waarin de zwaarte van de fout niet alleen in abstracto maar tevens in concreto — ttz. in functie van de aanwezige schade — zou kunnen beschouwd worden, is veel verkieslijker.

De eventuele instelling van deze «administratieve verantwoordelijkheid» zou echter de totstandkoming van een administratieve jurisdictie wenselijk maken. Het zou dus aan de wetgever, gebruik makende van de bevoegdheid, hem verleend bij artikel 94 der grondwet, toekomen, orde en veiligheid te scheppen in een domein waar thans de onzekerheid heerst.

Wat wij hier komen te zeggen is trouwens geen innovatie in ons administratief recht, aangezien we dit reeds aantreffen ter gelegenheid van het vestigen van zekere bijzondere verantwoordelijkheden zoals o.a. voor de rekenplichtigen en de afgevaardigde ordonna-

teurs (cf. art. 97 van het statuut van het Rijkspersoneel).

* * *

Er wordt gemeenlijk aangenomen dat het Bestuur, telkens als het eigenmachtig een forfaitair bedrag vestigt van het schadeherstel dat de ambtenaar hem verschuldigd is, zich steunt, voor de burgerlijke ambtenaren, op het art. 96 van het K.B. van 2 October 1937, houdende het statuut van het Rijkspersoneel.

De militairen — zegden we reeds — vallen niet onder het toepassingsveld van deze beschikking, maar hetzelfde beginsel van verhaal wordt ter gelegenheid van de inhoudingen op hunne wedden impliciet toegepast. Zij worden immers organisch en functioneel gelijkgesteld met de burgerlijke ambtenaren (cf. supra).

Het is moeilijk te verzoenen met onze democratische en individualistische opvattingen en met de billijkheid dat een overheid, zelfs indien zij boven alle verdenking staat, zoals dit voor de Staat het geval is, zich in veel gevallen opwerpt én als rechter én als partij.

Natuurlijk zal de ambtenaar, die het voorwerp is van een maatregel van inhouding die ambtswege uitgeoefend wordt op zijn wedde, zonder dat het Bestuur hiertoe de titel put uit een vonnis, steeds het geschil kunnen voorleggen aan de gewone rechtbank, om er zijn recht op de integraliteit van zijn wedde in te roepen.

In de praktijk nochtans zullen de militair en de burgerlijke ambtenaar, die het voorwerp uitmaken van een beslag, slechts zelden gebruik maken van deze faculteit, al ware het alleen maar uit onwetendheid omtrent hunne rechten of om allerhande onaangenaamheden te vermijden.

* * *

Vermelden we hier nog dat er weinig te zeggen valt wat de toepassingsmodaliteiten betreft van de wettelijke beschikkingen der inhoudingen van ambtswege uitgevoerd op de wedden der militairen. De modaliteiten van toepassing in het leger zijn omstandig beschreven in het « Reglement op de militaire comptabiliteit ».

Velen zijn de mening toegedaan dat de huidige praktijk die steunt op een eeuwenoud gebruik niet noodzakelijk dient verlaten te worden, op voorwaarde nochtans dat het huidige stelsel slechts tijdelijk weze en in afwachting van een adequaat systeem dat wij hierboven reeds aankondigden (cf. Afdeling 6).

Het spreekt vanzelf dat de militaire overheid er zorg voor zal moeten dragen, van het huidige systeem een billijk en voorzichtig gebruik te maken, zodat het er niet van verdacht zou worden, de buitengewone grote machten te misbruiken waarover het thans beschikt.

VI.

Beoordeling van de wettelijkheid van de maatregelen van inhouding ambtshalve uitgeoefend op de wedde.
— Besluit dat hieruit dient getrokken te worden, de lege ferenda.

De toepassing van de wettelijke beschikkingen, opgesomd onder de voormelde afdeling 4, is logisch vanaf het ogenblik dat men aanvaardt dat het Bestuur het recht bezit in billijkheid te beslissen over het aandeel van de schade door de militair aan hem berokkend en dat door deze laatste dient vergoed te worden.

Hierboven (afdeling 5) zagen wij reeds dat men een verkeerde weg insloeg door het principe te aanvaarden van de verantwoordelijkheid gesteund op de beschikkingen van het burgerlijk recht. Men kan im-

mers vooreerst van mening zijn dat het inopportuun is van het Bestuur te eisen dat het voorafgaandelijk een uitvoerbare titel dient te bekomen bij de burgerlijke rechtbank. Men kan zich vervolgens afvragen of de betrekkingen Staat-ambtenaren er integendeel niet bij zouden winnen moesten ze onttrokken worden aan de bevoegdheid van de burgerlijke rechtbank?

Een volledige hervorming van het systeem van de verantwoordelijkheid der ambtenaren heeft onze voorkeur. Deze hervorming zou noodzakelijk de wettelijke instelling bevatten van een *administratieve verantwoordelijkheid* en van een *administratieve jurisdictie*.

In afwachting van deze hervorming — die allengs als onafwendbaar zal voorkomen — kunnen twee houdingen worden aangenomen :

- 1) men kan ofwel een orthodox maar eng-conservatief standpunt innemen door te vereisen dat het Bestuur, vooraleer het tot om het even welke korting op de wedden overgaat, zoals de gewone particulier, een uitvoerbare titel van de burgerlijke rechtbank zou trachten te bekomen.

Voordeel.

Het Bestuur treedt niet meer op als rechter en als partij. De suprematie, waarvan het geniet, verdwijnt.

Nadeel.

Gezien het aanvaarden van een wettelijk samenghangend maar inadequaat systeem zal de gewenste hervorming aanzienlijk vertraagd worden. De rechters, opgeleid in een zuiver burgerrechtelijke discipline, zijn slecht geplaatst om te oordelen over de ingewikkelde en steeds in omvang toenemende problemen die door de dagelijkse administratieve activiteit gesteld worden.

- 2) Ofwel kan men tijdelijk het huidig in zwang zijnde systeem behouden, niettegenstaande de in het oog springende ongelijkheid die er bestaat tussen de partijen. Aan dit systeem dient binnen de kortst mogelijke tijd een wettelijk-geldige grondslag gegeven te worden die vrij zou zijn van kritiek en alle waarborgen zou inhouden voor de respectievelijke rechtmatige belangen van het Bestuur en van de ambtenaren.

Voordeel.

Het Bestuur zou het gewenste stelsel progressief kunnen uitwerken en een nieuwe theorie zou zich geleidelijk aftekenen. De nieuwe administratieve jurisdictie, waarvan de totstandkoming zich opdringt, zou also haar opdracht enigszins voorbereid zien. De civilistische invloed zou aldus geweerd zijn (17).

Nadeel.

Het gaat niet op aan het Bestuur toe te laten voort te gaan, zelfs tijdelijk en in afwachting van het totstandkomen van een adequaat systeem, zichzelf recht te laten wedervaren en zich aan de controle van de gewone rechtbanken te onttrekken. De hieraan verbonden bezwaren — laten we het er onmiddellijk aan toevoegen — zijn nochtans meer theoretisch dan werkelijk bestaande, aangezien de ambtenaren, die zich gegriefd zouden achten, steeds hun rechten voor een rechtbank kunnen doen gelden. Zijn zij echter bereid van dit recht gebruik te maken? Hieraan kan getwijfeld worden.

* * *

Wat er ook van zij, het blijkt duidelijk uit de hierboven beschreven voordelen en nadelen dat het huidige systeem een willekeurig optreden vanwege het Be-

stuur en de instandhouding van een grove onwettelijke toestand mogelijk maakt. Ten aanzien van het Bestuur zelf vertoont deze toestand eveneens ernstige bezwaren.

Inderdaad, er kan gevreesd worden dat de burgerlijke rechtbank, die eventueel kennis dient te nemen van de aanvraag van een ambtenaar die het voorwerp uitmaakt van een inhouding, zich uit reactie zal verzetten tegen de administratieve beslissing — zonder deze nochtans volledig te ontkennen — aangezien zij het principe van de ambtshalve gedane inhoudingen niet dient te aanvaarden.

Het is weinig waarschijnlijk dat de toevallige samenvoeging van de rechterlijke en administratieve oplossingen zou leiden tot een harmonisch geheel. Steeds zal er een gaping bestaan tussen beide oplossingen.

VII.

Mogelijkheid het beslagbaar quantum te verhogen.

Deze verhoging is mogelijk mits tussenkomst van de wetgever. Men zou dus de wet van 24 Februari 1847, gewijzigd en aangevuld bij de wetten van 8 Augustus 1921 en 22 Februari 1936 (voor de militairen) en de wet van 21 ventôse jaar IX (voor de burgerlijke ambtenaren) moeten wijzigen.

Op het plan der opportuniteit schijnt iedere verhoging van de beslagbare gedeelten van de wedden en lonen ons echter zeer ongelukkig toe. Wij weten inderdaad dat het essentieel doel van de strenge beperkingen die aangebracht worden zowel aan de beslagbaarheid als aan de overdraagbaarheid der bezoldigingen er in bestaat het produkt van de arbeid, dat vermoed wordt noodzakelijk te zijn om het levensminimum der loontrekkenden te verzekeren, veilig te stellen tegenover derden en eventueel tegen de belanghebbenden zelf.

Moest men het beslagbaar quantum van al de ambtenaren verhogen, dan zou men wellicht geneigd zijn deze maatregel uit te breiden tot het geheel der loontrekkenden.

Het spreekt vanzelf dat deze innovatie in volledige tegenstelling zou zijn met de thans in zwang zijnde sociale opvattingen.

Trouwens, ver van een verhoging van het beslagbaar quantum voor te staan, dient gewezen op het feit dat, ingevolge de muntontwaarding, de huidige bestaande wetgeving in zake de kortingen der wedden van de burgerlijke ambtenaren niet meer beantwoordt aan haar doelstelling en men in feite staat voor een automatische — buiten alle wettelijke wijziging bestaande — verhoging van de beslagbare gedeelten. Het is om dit euvel te verhelpen dat het Besluit der Sekretarissen-Generaal van 30 December 1942 genomen werd (cf. supra, 4e afdeling).

VIII.

Algemeen besluit van deze studie.

Hierboven hebben wij de instelling voorgestaan zowel van een administratieve verantwoordelijkheid als van een administratieve rechtsmacht.

Deze dubbele innovatie zou tot gevolg hebben, benevens het voordeel dat hierdoor een evenwichtig, samenhangend en rationeel systeem zou totstandkomen, dat de geesten zouden gerust gesteld zijn.

Alle mogelijkheid van willekeurig optreden van het Bestuur zou onmogelijk gemaakt worden.

Tevens zou men blijf geven van realiteitszin door een speciale plaats toe te kennen, in het stelsel van het administratief recht, aan de verhoudingen Bestuur-

ambtenaren op het stuk der verantwoordelijkheid. *Het kan ons immers niet ontgaan dat de totstandkoming der administratieve contracten buiten en los van de letterlijke toepassingen van het burgerlijk recht, dat de lere der openbare diensten en tenslotte dat de inrichting van de zovele administratieve rechtsmachten en van de Raad van State zelf, gelast met de controle der wettelijkheid der bestuursakten, zovele etappes zijn in een evolutie die leidt tot de volledige uitgroei van een zelfstandig administratief recht en waarin de verantwoordelijkheid der ambtenaren logischerwijze dient ingeschakeld.*

Vooraleer nochtans het principe aan te nemen van een hervorming past het vooraf zich akkoord te stellen omtrent haar gewenste draagwijdte en ter dier gelegenheid de bevoegdheid te bepalen die men aan de administratieve jurisdictie wenst toe te kennen.

Twee standpunten staan hier tegenover elkaar. Beide vertonen verdiensten en gebreken :

— ofwel kan de bevoegdheid van de administratieve jurisdictie algemeen zijn en zou zij zowel de verhoudingen Staat-ambtenaren tegenover derden, als de verhoudingen Staat-ambtenaren beheersen.

Deze volledige bevoegdheid dringt zich waarschijnlijk op aan de geesten ingenomen met symetrie en die wensen de pecuniaire belangen van het administratief patrimonium zoveel mogelijk te waarborgen.

In geval immers van dualiteit van — burgerlijke en administratieve — jurisdicties (2e tak van onderhavig alternatief), zou het Bestuur, na een derde vergoed te hebben die langs gerechtelijke weg, zonder beperking, voldoening bekam op basis van de artikelen 1382 en 1384 B.W., zijn verhaal tegen zijn eigen ambtenaar op deze basis niet kunnen uitoefenen voor de administratieve jurisdictie. Het verhaal zou veelal gedeeltelijk, soms zelfs onmogelijk zijn.

— Ofwel zou de bevoegdheid van de administratieve jurisdictie beperkt zijn tot de betrekkingen Staat-ambtenaren. De betrekkingen Staat-ambtenaren tegenover derden zouden dan beheerst blijven door het gemene recht, nl. door de artikelen 1382 en 1384 B.W.

Persoonlijk verkiezen wij de tweede opvatting. Het schijnt ons onaanvaardbaar toe dat het slachtoffer volledig, of gedeeltelijk vergoed zou worden, naargelang de auteur van de schade een privaat persoon of een ambtenaar van de openbare macht zou zijn.

Wij zijn van oordeel dat het principe van de gelijkheid der lasten aan de gemeenschap oplegt deel te nemen aan de volledige schadeloosstelling van degenen onder haar leden die een nadeel ondergaan hebben uit hoofde van de werking der bestuursorganen.

De derden moeten volledig vergoed worden door het Bestuur dat op zijn beurt zich meestal tevreden zal stellen met een gedeeltelijk verhaal op de verantwoordelijke ambtenaar.

Deze toestand vinden wij normaal.

De niet gerecupereerde schade stelt immers het forfaitaire aandeel voor van de verantwoordelijkheid die rust op de administratieve activiteit in het algemeen, abstractie gemaakt van de fysisch-optredende personen.

De zorg om dit zeer complexe probleem zo oordeelkundig mogelijk op te lossen, spoort er ons toe aan te voorzien dat ieder vonnis van veroordeling, solidair bekomen tegen de Staat en zijn ambtenaren door een gelaedeerde derde, slechts zou kunnen uitgevoerd worden tegen het administratief patrimonium, onverminderd het recht van verhaal van de Staat op zijn agent.

Indien immers de derde het vonnis willekeurig zou kunnen uitvoeren tegen elk van zijn schuldenaars (Staat of ambtenaren), dan zou het afhangen van de gril van de gelaedeerde het gewicht van een veel zwaardere verantwoordelijkheid te doen leggen op de ambtenaar door het vonnis rechtstreeks tegen hem te doen uitvoeren. Zelfs in geval van lichte fout zou de ambtenaar persoonlijk de gevolgen dienen te dragen van zijn handeling, aangezien hij niet de minste vordering zou kunnen instellen tegen de Staat. Hij zou immers de uitvoering van een burgerlijke veroordeling, uitgelokt door zijn eigen fout, ondergaan hebben.

Welnu, wij weten dat de ambtenaar, wat de lichte fout betreft, die inherent is aan de functie, aangezien dient te worden als vrijgesteld van alle verantwoordelijkheid.

Het voormeld principe, alhoewel het stevig gevestigd is, zou dus ontzenuwd worden door de willekeur van het slachtoffer.

Dit is niet aan te nemen. Bovendien zou men terugvallen in de thans bestaande bezwaren die wij hierboven (onder de 3e afdeling) aanstipten.

De aangekondigde hervorming zou deze bezwaren moeten uitschakelen.

In een enkel geval — dit van bedrog of van zware fout — zou het slachtoffer het vonnis rechtstreeks en zonder bezwaren kunnen ten uitvoer leggen tegenover de fysieke persoon, lid van het Bestuur, en auteur van de schade.

In deze hypothese zou de Staat, in ieder geval, beschikken over een volledig verhaal, gezien het bestaan van de door de ambtenaar begane zware fout (ongeacht de omvang van de schade), die veelal vreemd is aan de functie.

Deze laatste beschouwingen wezen alleen volledigheidshalve gemaakt. Het is immers duidelijk dat in de praktijk de derde benadeelde er de voorkeur zal aan geven zich te wenden voor de uitvoering van het vonnis, tot de debiteur die het meest solvabel is, nl. de Staat.

Hugo VAN EECKE.

(1) Voor het begrip staatsambtenaar cf. o.a. Cyr Cambier: «La responsabilité de la puissance publique et de ses agents», Larcier, Bruxelles, 1947, p. 173 vlg.; verslag aan de Koning, voorafgaand aan het Statuut van het Rijkspersoneel, I. — Zie eveneens Vauthier: «Précis du droit administratif de la Belgique», 3e uitgave, p. 99.

(2) Naar ons weten werd over de aard van het militair ambt, tot nu toe slechts gehandeld — al zij het oppervlakkig — door Werner: «Le statut légal et réglementaire des officiers de l'Armée», en Wigny: «Droit constitutionnel», p. 894.

(3) Uit de besprekingen die in onze Nationale Vergadering aan de voormelde grondwetsartikelen gewijd werden, komt duidelijk de zorg tot uiting de inrichting van het leger en de rechten der militairen aan de wetgever voor te behouden (cf. Huytens Emile: «Discussions du Congrès National de Belgique 1830-1831», Bruxelles, 1844-1845, VII, II, bespreking der art. 118 en 124 der grondwet), zie eveneens P. Wigny, o.c. p. 879 vlg.

(4) Dat de militair tenzelfde titel als de burgerlijke ambtenaar rechtstreeks door de derde voor de gewone rechtbanken kan gedaagd worden, menen wij te mogen afleiden uit het art. 24 der grondwet.

(5) Zie hieromtrent C. Cambier, oc., chap. III, sect. II, p. 253.

(6) Burg. Rb. Antwerpen, J.T. 16-9-1951, p. 453; Luik 21-2-1950, Pas. 1950, II, 102; Brussel 17-11-1951, R.W. 1-6-1952, kol. 1603-1605; Cas. 25-10-1951, J.T. 9-3-1952, p. 148-149; cf. Tijds. v. Bestuurswetenschappen en Publ. R., nr 2-1953, met noot van Prof. Fr. De Visschere, blz. 129.

(7) Cf. a.c. Wigny: «Principes généraux du droit administratif belge», p. 94-96; C. Cambier: «Le Conseil d'Etat et la règle de droit» (J.T. 2-3-1952).

(8) Deze houding had voor praktisch gevolg dat het Rekenhof een tijdlang weigerde de schade, toegekend aan derden-slachtoffers uit te betalen, zolang het Bestuur zijn eigen verhaal op grond van art. 1382 niet uitloefde.

(9) Cf. o.a. Verslag aan de Koning voorafgaand aan het K.B. van 2 October 1937 - VIII.

(10) Cf. Cyr Cambier, o.c. p. 241; Vauthier: «Précis de droit administratif de la Belgique», 1928, p. 519; B. Rb. Hoei, 21-12-1843, B.J. 1844, p. 361; B. Rb. Dinant 9-7-1881; B. Rb. Antwerpen, 27-6-1891; Hof van Beroep Brussel, 26-12-1882.

(11) Cf. Cyr. Cambier, o.c., p. 243.

(12) De lichte fout waarvan wij hierboven de niet toerekenbaarheid aan zijn auteur onderlijnden, zal echter niet volledig en automatisch verschoond worden. Zij kan gesanctionneerd worden — wat de burgerlijke ambtenaar betreft — door tuchtstraffen, genomen op grond van art. 77 van het K.B. van 2 October 1937. Merken we terloops aan dat deze straffen streng genomen ongrondwettelijk zijn (cf. art. 9 van de grondwet). Wat de militairen betreft voorziet het Tuchtreglement van 15 Maart 1815 geen zuiver pecuniäre sancties zoals voor de burgerlijke ambtenaren (art. 96 van het statuut).

(13) Het art. 96 van het statuut van het Rijkspersoneel is hier niet van toepassing, zoals we reeds lieten opmerken.

(14) Zie eveneens M.B. van 22-2-1927 waarbij bevoegdheid verleend wordt aan de militaire overheden om in sommige gevallen, inzake korting wegens debet tegenover de Staat, namens de Minister te beslissen.

(15) Voor de uitvoering van de wet van 22-12-1936: cf. Minister. rondschriften van 24-3-1936.

(16) Voor de toepassing van de wet van 8-8-1921: cf. Minister. instructies van 1-2-1922, 16-12-1925 en Maart 1929.

(17) Deze afkeuring van de burgerrechtelijke invloed op de zuiver administratieve betrekkingen gaat eerder naar de slaafse letterlijke toepassing der beschikkingen van het B.W. dan naar de principes die aan de hoofdbepalingen betreffende de culpaleer van het Napoleontisch wetboek ten grondslag liggen. Deze principes behouden hun grondwaarde ook bij het regelen der administratieve aangelegenheden.

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 9 October 1953.

Voorzitter: M. Vanderersch.

Raadsheer-Verslaggever: M. Piret.

Advocaat-Generaal: M. Hayoit de Termicourt.

1. **Handelshuur.** — De huurder die niet antwoordt op de door de verhuurder voor huurvernieuwing betekende voorwaarden, wordt niet geacht met deze laatste te hebben ingestemd en is van het recht op huurverlenging vervallen, tenzij hij zich binnen de dertig dagen tot de vrederechter wendt.

2. **Burgerlijke rechtsvordering.** — Verzoek om de persoonlijke verschijning van partijen te bevelen. — De beslissing daaromtrent staat ter beoordeling van de rechter over de feiten.

1. Zo art. 14 der wet van 30 April 1951 bepaalt dat de verhuurder, die binnen de drie maanden op het door de huurder regelmatig betekende verzoek om huurvernieuwing niet een antwoord heeft betekend als in dat artikel bedoeld, geacht wordt in te stemmen met de door de huurder voorgestelde voorwaarden, bepaalt noch artikel 18, noch enig ander artikel, dat de huurder die aan de verhuurder niet kennis geeft van zijn besluit omtrent de door deze gestelde voorwaarden, vermoed wordt met deze in te stemmen.

Noch uit de tekst noch uit de geest van de wet blijkt, dat het stilzwijgen van de huurder moet beschouwd worden als een instemming met de voorwaarden van de verhuurder.

Waar de wet bepaalt dat de huurder binnen dertig dagen na de betekening van zijn voorwaarden door de verhuurder, zich tot de vrederechter moet wenden om het geschil te doen beslissen, zo hij die voorwaarden niet aanvaardt en waar zij hieraan toevoegt, dat de huurder aldus moet handelen op

straffe van uitsluiting, ontzegt zij aan de huurder niet alleen het recht om de door de verhuurder gestelde voorwaarden van de huurhernieuwing te betwisten, doch verklaart hem van het recht, op huurhernieuwing zelf uitgesloten, zoals zij het ook doet in de artikelen 14, lid 2, en 16/1/4°, lid 3.

2. De rechter over de feiten beslist op in cassatie onaanastbare wijze over een verzoek om de persoonlijke verschijning van partijen te bevelen naargelang hij een dergelijke verschijning al dan niet nuttig oordeelt.

Wouters-Van der Wey t/ De Blicck.

Gelet op het bestreden vonnis d.d. 14 Januari 1953 gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen, rechtdoende in hoger beroep;

Overwegende dat uit de vermeldingen van het bestreden vonnis blijkt dat aanlegster, die van de rechtsvoorgangers van verweerder een handelshuis in huur had gekregen, op 17 Augustus 1951, aan voormelde rechtsvoorgangers haar wil heeft betekend om hernieuwing van de huurovereenkomst te bekomen overeenkomstig artikel 14 van de wet van 30 April 1951 op de handelshuurovereenkomsten; dat de rechtsvoorgangers van verweerder haar op 7 November 1951 schriftelijk hebben medegedeeld, dat zij akkoord gingen met de hernieuwing, doch onder andersluidende voorwaarden dan die, welke aanlegster had voorgesteld;

Overwegende dat het bestreden vonnis vaststelt dat niet bewezen is, dat aanlegster met de in de brief van 7 November 1951 gestelde voorwaarden zou ingestemd hebben binnen de daaropvolgende dertig dagen en dat zij zich vóór de Vrederechter niet heeft voorzien binnen dezelfde termijn;

Dat het daaruit afleidt op grond van artikel 18 van voormelde wet dat aanlegster van haar recht op hernieuwing was uitgesloten;

Overwegende dat verweerder het aan aanlegster in huur gegeven onroerend goed op 1 Februari 1952 heeft verkregen en aan aanlegster op 31 Maart 1952 opzegging heeft gedaan ten einde het gehuurde voor eigen gebruik te betrekken;

Dat de bestreden beslissing het vonnis a quo heeft bevestigd en de tegen 20 November 1952 gedane opzegging geldig heeft verklaard;

Over het eerste middel: schending van de artikelen 13, 14, 18 en 20 der wet van 30 April 1951 op de handelshuurovereenkomsten met het oog op de bescherming van de handelszaak, gewijzigd en verklaard door de wetten van 22 en 24 December 1951,

doordat het bestreden vonnis eiseres vervallen verklaart van haar recht op huurverlenging om reden dat de wet niet bepaalt, dat de huurder gehouden is de voorwaarden van de eigenaar aan te nemen, indien hij er niet op antwoordt; ... dat de huurder integendeel zijn wil moet uiten en nooit vermoed wordt in te stemmen met de voorwaarden van de eigenaar ... dat zolang zijn verzoek niet was gevolgd door een akkoord er geen hernieuwing bestond,

zulks terwijl, zoals eiseres in hare regelmatige besluiten voor de rechter ten gronde heeft aangevoerd « wanneer de huurder de aangetekende brief van de verhuurder ontvangt, waarbij een andere huurprijs en/of andere voorwaarden worden voorgesteld, en hij niet tot overeenstemming dienaangaande mocht kunnen geraken met de verhuurder, dan heeft de huurder dertig dagen tijd om zich tot de Vrederechter te wenden, doet hij dat niet, zo is de huurder verplicht de hernieuwing te aanvaarden tegen de door de verhuurder voorgestelde huurprijs; ook in dit geval wordt

hij geacht met de andersluidende prijs en voorwaarden akkoord te gaan en dan gaat de nieuwe huurovereenkomst of de verlenging van rechtswege op de door de verhuurder gestelde voorwaarden in; dat, wanneer de huurder niet gedagvaard heeft binnen de dertig dagen na het antwoord van de verhuurder, een nieuwe huurovereenkomst voor 9 jaar tot stand gekomen is op de door de verhuurder gestelde voorwaarden, dat, eens voormelde dertig dagen verstreken, het recht is vervallen om deze voorwaarden nog te betwisten », doordat het bestreden vonnis, beslissende dat eiseres geen huurverlenging verkregen had, de in het middel aangehaalde wetsbepalingen geschonden heeft :

Overwegende dat, zo artikel 14 der wet van 30 April 1951 bepaalt dat de verhuurder, die binnen drie maanden niet antwoordt op het door de huurder regelmatig betekende verzoek om hernieuwing, geacht wordt in te stemmen met de voorgestelde voorwaarden, noch artikel 18 noch enige andere wettekst bepaalt dat de huurder, die jegens de verhuurder geen besluit neemt over de voorwaarden, waarvan deze de hernieuwing afhankelijk maakt, vermoed wordt met deze voorwaarden in te stemmen;

Dat noch uit de tekst noch uit de geest van de wet blijkt dat het stilzwijgen van de huurder gelijkstaat met een instemming met de voorwaarden van de verhuurder;

Dat, waar de wetgever bepaalt dat de huurder binnen dertig dagen na de betekening door de verhuurder van zijn voorwaarden zich vóór de vrederechter moet voorzien om het geschil te doen beslissen, indien hij met die voorwaarden niet akkoord gaat, en, waar hij er bij voegt dat de huurder aldus moet handelen op straffe van uitsluiting, hij daardoor aan de huurder voortaan niet alleen het recht wil weigeren om de voorwaarden van de hernieuwing te betwisten maar, zoals in de artikelen 14, lid 2, en 16, I, 4° lid 3, hem van het recht op hernieuwing zelf uitgesloten te verklaren;

Dat het middel naar recht faalt;

Over het tweede middel: schending van de artikelen 1354, 1355, 1356, 1715, 1716 van het Burgerlijk Wetboek, 119 en 428 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering en 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden vonnis het door eiseres bij regelmatige besluiten gedane subsidiaire verzoek tot bewijs van het akkoord op de tegenvoorstellen « door persoonlijke verschijning van partijen te bevelen en/of beroepster (eiseres) toe te laten te bewijzen door alle middelen van recht, getuigen inbegrepen », niet-ontvankelijk heeft verklaard om reden dat « het subsidiaire verzoek... er op neerkomt het bestaan van een huurovereenkomst door getuigen te willen bewijzen in strijd met de bewijsregelen van het Burgerlijk Wetboek,

zulks terwijl het door eiseres in hare besluiten gedane verzoek om bewijs door de persoonlijke verschijning van partijen geenszins gelijkstaat met of neerkomt op een getuigenbewijs en in beginsel in alle zaken ontvankelijk is, ook in zake het bewijs van het bestaan ener huurovereenkomst,

doordat het bestreden vonnis, oordelend dat het verzoek om bewijs door persoonlijke verschijning niet-ontvankelijk was, de in het middel aangehaalde bepalingen geschonden heeft :

Overwegende dat door het in het middel aangehaalde motief het vonnis de reden aangeeft, waarom aanlegster niet ontvankelijk was om « door alle rechtsmiddelen, getuigenissen inbegrepen » het bestaan van het door haar beweerd akkoord te bewijzen; dat het vonnis niet beslist dat het insgelijks door aanlegster

gedane verzoek om de verschijning van partijen te bevelen niet ontvankelijk was;

Maar, dat de rechter over de grond, die de souvereine macht heeft om dergelijke verschijning te bevelen of niet te gelasten naar gelang hij ze al dan niet nuttig oordeelt, door de beslissing «alle andere conclusies van de hand te wijzen» impliciet heeft uitgemaakt, dat de verzochte onderzoeksmaatregel nutteloos was;

Dat het middel in feite niet opgaat;

Over het derde middel: (verder zonder belang).

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegster tot de kosten en, daar de voorziening werd betekend vóór 15 September 1953, tot een vergoeding van 150 frank jegens verweerder.

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 29 September 1953.

Voorzitter-Verslaggever: M. de Clippele.

Advocaat-Generaal: M. Ganshof van der Meersch.

Belastingen. — Beroep tegen de beslissing van de Directeur. — Niet een voortzetting van de administratieve fase van het geschil, doch inleiding van de rechterlijke fase. — Beroep kan niet ingesteld worden door lasthebber van de reeds overleden belastingplichtige.

Het vóór het Hof van Beroep door de belastingplichtige ingestelde beroep is niet een voortzetting in een andere aanleg van het geschil tussen de administratie en de belastingplichtige.

Het beroep leidt de rechterlijke fase van het geschil in, waarvan de administratieve een einde genomen heeft door de beslissing van de Directeur. In de rechterlijke fase beslist het Hof van Beroep in eerste en laatste aanleg.

Het beroep kan niet ingesteld worden door een lasthebber namens een reeds overleden belastingplichtige. Het beroep is in dat geval nietig. De erfgenamen van de belastingplichtige kunnen het niet geldig ingestelde beroep dan ook niet voortzetten.

Wwe Devriendt Jozef t/ Belgische Staat
(Minister van Financiën).

Gelet op het bestreden arrest, op 18 Juni 1952 gegeven door het Hof van Beroep te Gent;

Over het enig middel: schending van de artikelen 97 en 112 der Grondwet, van de artikelen 1122, 1317 tot 1322, 1984 tot 2010 van het Burgerlijk Wetboek, van de artikelen 1 en volgende der wet van 16 October 1945 op de extrabelasting,

doordat het bestreden arrest verklaart dat het bezwaarschrift slechts de discussie tussen de administratie en de belastingplichtige voortzet, maar de beslissing van de directeur de administratieve fase van het vastleggen van de aanslag beëindigt, terwijl daarentegen het beroep vóór het Hof van Beroep een gans nieuwe procedure inleidt, de rechterlijke, dat geen rechtsgeding kan ingesteld worden door een persoon, die niet meer bestaat, zodat het zonder belang is na te gaan of de volmacht, gegeven door de overledene einde nam door zijn overlijden, daar zelfs

al ware deze volmacht gegeven om beroep in te stellen voor het Hof, het beroepschrift niettemin diende gedaan te worden op naam van de erfgenamen, vermits het jegens dezen van kracht is;

1) zulks terwijl het beroep voor het Hof van Beroep de voortzetting is van de discussie tussen de administratie en de belastingplichtige in een nieuwe instantie, maar geen nieuwe procedure of instantie tussen andere partijen over een ander voorwerp dan dit van het bezwaarschrift;

2) zulks terwijl degene die zich verbindt, zoals door een beroep, bedingt voor zijn rechthebbenden krachtens artikel 112 van het Burgerlijk Wetboek;

3) zulks terwijl de lastgeving niet noodzakelijk een einde neemt door de dood van de lastgever en het arrest vaststelt, dat de last gegeven was door de overledene om beroep in te stellen voor het Hof van Beroep;

4) zulks terwijl geen enkele wettekst voorziet dat de erfgenamen het geding niet kunnen voortzetten door een gevolmachtigde;

Overwegende dat in strijd met hetgeen het middel aanvoert het beroep het geschil tussen de administratie en de belastingplichtige vóór het Hof van Beroep niet in een andere aanleg voortzet;

Dat het beroep de rechterlijke rechtspleging van het geschil inleidt, waarvan de administratieve fase beëindigd is door de beslissing van de directeur; dat het Hof van Beroep in de rechterlijke fase over het geschil in eerste en laatste aanleg beslist;

Waaruit volgt dat het eerste onderdeel van het middel in rechte ongegrond is;

Overwegende dat de rechtsvoorganger van aanlegster niet kan aangezien worden als hebbende een beroep ingesteld;

Overwegende immers dat het bestreden arrest vaststelt dat het beroep ingesteld was op naam van Devriendt Jozef door een lasthebber, terwijl Devriendt Jozef reeds overleden was;

Overwegende derhalve dat de lastgeving een einde genomen had met het gevolg dat het beroep nietig was;

Dat het arrest terecht verklaart dat de instantie niet ingeleid werd;

Waaruit volgt dat het tweede onderdeel van het middel feitelijke grondslag mist en dat het derde onderdeel niet kan aangenomen worden;

Overwegende dat, vermits de instantie niet geldig ingesteld werd, de erfgenamen ze niet konden voortzetten;

Waaruit volgt dat het vierde onderdeel van het middel feitelijke grondslag mist;

Om die redenen:

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt de aanleggende partij tot de kosten.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

RAAD VAN STATE

3e Kamer. — 6 November 1953.

Zetel : M.M. Devaux, voorzitter; Moureau en Holoye, verslaggever.

Auditoraat : M. Roussau.

Advocaten : Mrs Tielemans en De Smet.

1. **Prioriteit voor openbare ambten. — Toelating. — Ambten waarvoor bijzondere waarborgen zijn vereist (1 en 2).**
2. **Rijksperoneel. — Syndicaal statuut. — Syndicale raad van advies (1).**
3. **Administratieve akten. — Geldigheid. — Vormen. — Advies (1).**

1. *De besluiten, waarbij de Koning beslist het voorkeurrecht buiten toepassing te verklaren ten aanzien van bepaalde ambten, moeten niet aan de syndicale raad van advies worden voorgelegd.*
2. *De macht van de Koning geldt zowel ten aanzien van de ambten en betrekkingen die door bevordering of vergelijkend examen kunnen worden verleend, als ten aanzien van die welke niet op zodanige wijze te begeven zijn.*

Debunne en Boret t/ Belgische Staat (Minister van Justitie).

Gezien het verzoekschrift van 15 Januari 1952, waarbij Oscar Debunne beroep instelt tot vernietiging van het in het Belgisch Staatsblad van 16-17 November bekendgemaakte koninklijk besluit van 9 November 1951, waarbij het voorkeurrecht, verleend bij de wet van 3 Augustus 1919 en 27 Mei 1947, buiten toepassing wordt verklaard ten aanzien van de ambten en betrekkingen van inspecteur der gestichten en van inspecteur over de uitbestedingen in gezinnen van de Dienst voor Kinderbescherming;

Gezien het verzoekschrift van dezelfde dag, waarbij Emile Boret de nietigverklaring van hetzelfde besluit vordert;

.....
Gelet op de beslissing tot voeging van de zaken, genomen op de zitting van 9 October 1953;

.....
Overwegende dat de verzoekers tot staving van hun beroep betogen, dat een substantiële vorm werd geschonden, dat het bestreden besluit niet voor advies aan de syndicale raad van advies is voorgelegd;

Overwegende dat de Koning, wanneer hij beslist de bij de wet van 3 Augustus 1919 en 27 Mei 1947 ingestelde voorkeurrechten ten aanzien van bepaalde ambten buiten toepassing te verklaren, gebruik maakt van de bevoegdheid welke deze wet hem verleent en niet van de bevoegdheid welke artikel 66, tweede lid, van de Grondwet hem opdraagt; dat de Koning, wanneer hij de regelen van het syndicaal statuut heeft ingevoerd, en bepaald heeft in welke gevallen de syndicale raden van advies worden geraadpleegd, gebruik heeft gemaakt van de bevoegdheid welke artikel 66 hem verleent en niet heeft willen gebonden zijn bij de uitvoering van de wet van 3 Augustus 1919 en 27 Mei 1947; dat het middel niet gegrond is;

Overwegende dat de verzoekers eveneens aanvoeren dat ten aanzien van de ambten en betrekkingen van inspecteur der gestichten en van inspecteur over de uitbestedingen in gezinnen geen beslissing kan worden genomen waarbij de wet van 3 Augustus 1919 en

27 Mei 1947 buiten toepassing wordt verklaard, aangezien zij door bevordering of vergelijkend examen worden verleend;

Overwegende dat niets in de tekst van de wet toelaat, het tweede lid van artikel 5 zo eng uit te leggen als de verzoekers pogen te doen; dat bovendien uit de parlementaire voorbereiding van de wet van 3 Augustus 1919 blijkt, dat de wetgever geen onderscheid heeft willen maken tussen de ambten en betrekkingen die door bevordering of vergelijkend examen kunnen worden verleend en die welke niet op dezelfde wijze te begeven zijn; dat het tweede middel niet gegrond is.

Besluit :

Artikel 1. — De verzoeken worden verworpen.

Artikel 2. — De kosten, bepaald op 600 frank, komen ten laste van verzoekers.

HOF VAN BEROEP TE GENT

3e Kamer. — 11 Juli 1953.

Voorzitter : M. Vanden Abeele.

Raadsheren : M.M. de Walque en Soenens.

Advocaat-Generaal : M. Vanhoudt.

Advocaat : Mr Wuyts (Antwerpen).

Leurhandel. — Opname van foto's op de openbare weg en aanbidding van een kaart met adres van de firma, waar de foto kan worden gekocht.

De opname van een foto op de openbare weg kan op zichzelf niet beschouwd worden als uitoefening van leurhandel, maar wel het aanbieden van een kaart met naam en adres van de firma, waar de foto tegen een bepaalde prijs kan worden gekocht. Dit feit levert inderdaad op het te koop aanbieden, dat valt onder het K. B. van 28 November 1939, houdende reglementering van de leurhandel.

Voor de toepassing van dit K. B. komt niet in aanmerking het ogenblik, waarop de gebruiker, d.i. hij, die zich de aangeboden koopwaren aanschaff voor persoonlijk gebruik, later het bezit verkrijgt van de gekochte waar.

Voormeld K. B. bepaalt geen uitzondering ten aanzien van het aanbod op de openbare weg van verkoop van foto's.

O. M. t/ Laforce en Robbesom.

Overwegende dat het Openbaar Ministerie tijdig en regelmatig in hoger beroep gekomen is;

Overwegende dat de eerste rechter beide verdachten vrijgesproken heeft wegens de feiten A en B der telastlegging om reden dat naar zijn oordeel «het nemen op de openbare weg van een foto van een persoon of een voorwerp niet kan aangezien worden als uitoefening van de leurhandel»;

Overwegende dat zo inderdaad de opname van een foto op zichzelf niet kan aangezien worden als het uitoefenen van de leurhandel, het aanbieden echter van een kaart met naam en adres van de firma, bij welke de foto tegen een vast en te aanvaarden prijs kan worden aangekocht, wel onder de toepassing valt

van het K. B. van 28 November 1939, houdende reglementering van de leurhandel; dat dit feit inderdaad het te koop aanbieden oplevert dat beteugeld wordt door voornoemd K. B.;

Overwegende dat voor de toepassing van voormeld K.B. niet in aanmerking dient te worden genomen het ogenblik, waarop de gebruiker, d.w.z. de persoon, die zich de aangeboden goederen of koopwaren aanschaff voor persoonlijk gebruik, later in het bezit treedt van de aangekochte waar (Verbreking, 24 April 1951);

Overwegende dat geen uitzondering wordt bepaald in het K. B. voor het aanbod op de openbare weg van aankoop van foto's;

Overwegende dat uit het onderzoek vóór het Hof blijkt dat de tweede verdachte in het bezit was van een leurkaart en de eerste niet;

Overwegende derhalve dat de vrijspraak van de tweede verdachte gerechtvaardigd is, die van de eerste echter niet;

Overwegende dat de omstandigheid dat Laforce in dienst was op proef en niet bij tweede verdachte in dienst is gebleven, niet van aard was om haar te ontslaan van de verplichting in het bezit te zijn van de vereiste leurkaart;

Om deze redenen :

Gelet op artikel 10, 1° K. B. dd. 28 November 1939; artikel 24 der wet van 15 Juni 1935; de artikelen 186 en 211 van het Wetboek van Strafvordering, artikel 40 van het Wetboek van Strafrecht, artikel 140 der wet van 18 Juni 1869, gewijzigd bij artikel 2 der wet van 4 September 1891; wet van 27 December 1928, gewijzigd door artikel 12 der wet van 14 Augustus 1947), welke wetsartikelen alle door de heer Voorzitter op deze terechtzitting zijn aangehaald;

Het Hof,

Ontvangt de beroepen bij verstek ten aanzien van tweede verdachte en op tegenspraak ten aanzien van eerste,

Bevestigt het bestreden vonnis, wat de tweede verdachte betreft;

Doet het bestreden vonnis te niet, waar het de eerste verdachte heeft vrijgesproken wegens het feit, omschreven sub litt. A.;

opnieuw rechtdoende dienaangaande, met éénparige stemmen,

Verwijst verdachte Laforce in een geldboete van 26,— frank.

Aangezien de als hoofdstraf opgelegde gevangenisstraf twee jaar niet te boven gaat en tegen de veroordeelde geen enkele vroegere veroordeling tot een criminele straf of tot een hoofdgevangenisstraf van meer dan drie maanden is uitgesproken; dat er gronden zijn om aan te nemen dat de veroordeelde zich aan misdrijven, zoals die, op grond waarvan zij werd gestraft, niet meer zal schuldig maken;

Gelet op artikel 9 der wet van 31 Mei 1888, gewijzigd door de wet van 14 November 1947;

Beveelt dat de tenuitvoerlegging van het arrest zal geschorst blijven voor een termijn van drie jaar, te rekenen van heden, uitgezonderd wat aangaat de veroordeling tot de kosten;

Verwijst eerste verdachte in de helft der kosten van beide instantiën, gevallen aan de zijde van het Openbaar Ministerie, die van eerste aanleg begroot het geheel op 95,— frank, die in hoger beroep begroot op 197,— frank, terwijl de andere helft blijft te laste van de Staat.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUGGE

2e Kamer. — 7 November 1953.

Voorzitter : M.L.B. Van den Bussche
Rechters : M.M. De Nys en Desplenter.
Advocaten : Mrs Vandenbroele en Boudolf

Handelshuur. — Vordering van uitwinningsvergoeding. — Ontvankelijkheid. — Na opzegging door de verhuurder geen betekening van een verzoek om huurvernieuwing vereist. — Aanvang van de verbouwing geldt als de verwerkelijking van het voornemen om het huis zelf in gebruik te nemen. — De verhuurder, die een eigen handelszaak in het verhuurde pand wenst te vestigen moet beroep doen op art. 16/1/1° van de wet van 30 April 1951, niet op art. 16/1/3°. — De noodzakelijkheid van verbouwingswerken staat uitsluitend ter beoordeling van de eigenaar.

De huurder, die door de verhuurder is opgezegd, is ter vrijwaring van zijn eventueel recht op een uitwinningsvergoeding, niet verplicht aan de verhuurder een verzoek om huurhernieuwing te betekenen. Het grondbeginsel van de wettelijke regeling is immers, dat het recht op uitwinningsvergoeding aan het feit der uitwinning zelf vastgekoppeld is. Zo artikel 25, eerste lid van de wet van 30 April 1951 naar zijn beoordelingen het recht op uitwinningsvergoeding slechts toekent aan de huurder, die om huurhernieuwing verzocht heeft, is daardoor feitelijk bedoeld, dat de huurder die uit eigen beweging het gehuurde perceel verlaat, van alle recht op uitwinningsvergoeding verstoken is. De wet stelt dus als enkele voorwaarde, dat de huurder werkelijk «uitgewonnen» is; haar formulering, die schijnbaar naar artikel 14 der wet verwijst, heeft alleen het meest gebruikelijk geval van uitwinning omschreven en de uitwinning zelf bedoeld. Er is geen enkele reden denkbaar, waarom de wetgever van de reeds opgezegde huurder een zo volkomen nutteloze formaliteit zou geveerd hebben.

Artikel 25 wordt trouwens onmiddellijk gevolgd door artikel 26, dat twee gevallen behandelt, waarin een verzoek om huurhernieuwing volkomen denkbaar is, terwijl dit artikel ook uitwinningsvergoedingen toekent en daarbij voor voorwaarden en modaliteiten juist naar artikel 25 verwijst.

In de zin van artikel 25, 3° geldt als verwerkelijking van voornemen, wegens hetwelk de huurder heeft kunnen uitwinnen, het verbouwen en in orde brengen van het gebouw met het oog op de ingebruikneming door de verhuurder (artikel 16/1/1°). Niet is het dus nodig, dat de verhuurder feitelijk binnen de zes maanden het pand in gebruik heeft genomen.

De verhuurder die een eigen handelszaak in het verhuurde pand wenst te vestigen, moet zelfs, wanneer hij het eerst wil verbouwen, beroep doen op artikel 16/1/1°, niet op artikel 16/1/3°, dat alleen moet worden ingeroepen, wanneer het gebouw na voltooiing der werken aan een derde moet worden verhuurd.

De uitgewonnen huurder noch de rechter mag beoordelen, of de uitgevoerde werken al dan niet nodig waren; zulks staat uitsluitend ter beoordeling van de eigenaar. Dit ware alleen anders, indien bewezen ware, of te bewijzen aangeboden, dat de werken alleen ten doel hadden de uitgewonnen huurder te beroven van uitwinningsvergoeding, waarop hij recht had.

Niet ter zake doende is de vraag, of het werk niet vlugger had kunnen vooruitgaan, daar voldoende is

dat daarmede binnen de zes maanden een aanvang is gemaakt. De vertraging in de uitvoering van het werk zou alleen ten deze van belang kunnen zijn, indien werd bewezen, dat de beweerdte reden van uitwinning arglistig is voorgewend.

Van Netelbosch t/ Dewulf.

Overwegende dat beroepsters, oorspronkelijk aanlegsters, een pension hielden aan de Marie-Joséplaats te Oostende in een huis, dat zij huurden;

dat op 7 Augustus 1951, de geïntimeerde eigenaar werd van dit huis en op 17 Augustus 1951 opzegging deed van de huur « voor eigen gebruik », onder uitdrukkelijke inroeping van artikel 16, I, 1° van de wet van 30 April 1951;

dat beroepsters het pand verlieten na een vonnis, dat hun ontruiming beval, en meer dan zes maand later geïntimeerde het pand nog niet zelf in gebruik genomen had voor de inrichting van zijn apotheek;

dat beroepsters geïntimeerde dagvaarden op grond van artikel 25, 3° derzelfde wet, omdat hij niet binnen zes maanden het voornemen ten uitvoer gebracht heeft met het oog waarop hij het goed tegen hen had kunnen uitwinnen;

dat zij een uitwinningsvergoeding vorderen, gelijk aan twee jaar huur, zijnde 96.000 frank;

dat de Vrederechter hun eis onontvankelijk heeft verklaard, omdat zij niet tussen de vijftien en de achttien maand vóór het eind der huur om hernieuwing hadden verzocht en dat verzoek luidens artikel 25, eerste lid, derzelfde wet, samen met de weigering van de verhuurder, een voorwaarde heette te zijn voor het bekomen van om het even welke uitwinningsvergoeding;

dat dit vonnis gewezen is de 9° December 1952 en dat hoger beroep ertegen ingesteld is bij akte, door deurwaarder Opsomer betekend op 15 Februari 1953, zonder dat er van vroegere betekening iets blijkt;

dat het hoger beroep dus tijdig is ingesteld en er tegen zijn ontvankelijkheid geen bezwaren worden geopperd;

Nopens de ontvankelijkheid der vordering :

Overwegende dat de geïntimeerde allereerst tegen de vordering aanvoert, dat zij onontvankelijk zou zijn, omdat de huurder niet, zoals artikel 25 in zijn eerste lid voorschrijft « regelmatig zijn wil had te kennen gegeven om van zijn recht op huurhernieuwing gebruik te maken ... »;

dat inderdaad de tekst van artikel 25 een regelmatig verzoek om huurvernieuwing schijnt te eisen en een daaropvolgende weigering vanwege de verhuurder als voorafgaande voorwaarde tot toekenning van om het even welke uitwinningsvergoeding;

dat dit verzoek luidens artikel 14 bij aangetekende brief dient te worden gedaan tussen de vijftiende en de achttiende maand vóór het verstrijken van de huur;

dat het ten deze om een wettelijk verlengde huur ging, die luidens artikel 33, 2° lid, van dezelfde wet verstreek op 20 November 1951;

dat dus tussen 21 Mei en 20 Augustus 1951 het verzoek om huurhernieuwing had moeten worden betekend en dat dit niet geschied is;

dat de beroeper echter opwerpt dat hij op 18 Augustus 1951, dus toen de termijn nog lopende was, reeds opzegging had gekregen voor eigen gebruik en derhalve geen verzoek om huurhernieuwing meer moest doen;

dat immers met het oog op de uitwinningsvergoeding het enige doel van dit verzoek is de weigering van de

verhuurder uit te lokken en deze weigering in casu reeds tevoren ontvangen was;

Overwegende dat de vraag dus erop neerkomt, te weten of de huurder, die opzegging heeft gekregen, nog gehouden is een verzoek om huurvernieuwing te betekenen indien hij zijn eventueel recht op uitwinningsvergoeding wil vrijwaren;

dat dit niet vol te houden is;

dat inderdaad het grondbeginsel van de wettelijke regeling is dat de uitwinningsvergoeding aan het feit der uitwinning zelf vastgekoppeld is;

dat, indien artikel 25, eerste lid, de uitwinningsvergoeding in terminis slechts toekent aan de huurder, die om huurvernieuwing heeft verzocht, daardoor feitelijk alleen bedoeld is, dat de huurder, die uit eigen beweging vertrekt uit het gehuurde perceel, van alle recht verstoken blijft;

dat de wet eigenlijk aldus alleen als voorwaarde wenst te stellen, dat de huurder werkelijk « uitgewonnen » weze, en haar formulering, die schijnbaar naar artikel 14 der wet verwijst, alleen maar het meest gebruikelijke geval van uitwinning heeft omschreven om de uitwinning zelf te bedoelen;

dat er immers geen enkele reden denkbaar is, waarom de wetgever van de reeds opgezegde huurder een zo volkomen nutteloze formaliteit zou gevergden hebben;

dat overigens artikel 25 onmiddellijk gevolgd wordt door artikel 26, dat twee gevallen behandelt, waarin het verzoek om huurvernieuwing volkomen ondenkbaar is; dat dit artikel ook uitwinningsvergoedingen toekent en daarbij voor voorwaarden en modaliteiten juist naar artikel 25 verwijst;

dat daaruit wel blijkt wat ook volkomen logisch is, dat de wetgever niet zozeer het verzoek van de huurder als wel de weigering van huurhernieuwing door de verhuurder als voorwaarde stelde opdat deze uitwinningsvergoeding zou verschuldigd zijn;

dat, wanneer de eigenaar spontaan en voor ieder verzoek de huurhernieuwing weigert, hij daardoor zelf in de voorziene gevallen de uitwinningsvergoeding verschuldigd is;

dat de vordering dus ontvankelijk is;

Ten gronde :

Overwegende dat de beroepsters twee jaar huur als uitwinningsvergoeding vorderen op grond van het feit dat de geïntimeerde, die voor eigen gebruik had opgezegd onder inroeping van artikel 16, I, 1°, binnen de zes maand na de ontruiming der gebouwen het gehuurde perceel niet zelf in gebruik genomen had of, om in de termen van de wet te spreken : « het voornemen niet ten uitvoer gebracht had, met het oog waarop hij het goed tegen de huurder had kunnen uitwinnen »;

Overwegende dat de feiten vaststaan en niet betwist worden, in zover zij belang hebben voor de oplossing van het geschilpunt;

dat inderdaad op 20 Februari 1952 of in ieder geval op 15 Mei daaropvolgende, het huis door beroepers ontruimd was;

dat minder dan zes maand na die datum, de geïntimeerde een grondige verbouwing van het huis heeft aangevangen en met die verbouwing niet klaar gekomen was, toen de termijn van zes maand goed en wel verliep;

dat het nutteloos is juist en precies na te gaan op welke dag de ontruiming eigenlijk plaats had en op welke dag de apotheek van geïntimeerde metterdaad in het goed voor de klanten toegankelijk werd gesteld, vermits partijen het eens zijn dat er tussen die twee dagen stellig zes maanden liggen en de wet de ver-

goeding forfaitair bepaalt, als die vertraging er eenmaal is;

dat dus terloops dient te worden aangemerkt, dat het daaromtrent aangeboden bewijs zonder betekenis is voor de beslissing;

dat het ten deze de enige vraag is, of het verbouwen en in orde brengen van het gebouw met het oog op het betrekken daarvan door de eigenaar reeds kan gelden als verwezenlijking van het voornemen, dat in artikel 16, I, 1° als reden voor uitwinning aangegeven is;

dat ook dit weer niet te betwijfelen is;

dat het allereerst ongerijmd zou zijn te eisen dat de verhuurder het goed zou betrekken en er zijn handel zou beginnen ofschoon het goed er bij veronderstelling helemaal ongeschikt voor is;

dat ten andere, wilde men logisch op die weg voortgaan, men dan nog met artikel 25, 3° zou moeten eisen, dat de vroegere verhuurder gedurende twee volle jaren zijn bedrijf in dit niet ingericht pand voortzet om daarna te mogen opnieuw ontruimen en bouwmeester en bouwondernemer het nodige te laten doen om dan eindelijk ernstig zijn handelsbedrijf te kunnen uitoefenen;

dat men anderzijds toch ook niet kan eisen, dat alle voorbereidende werken in minder dan zes maanden uitgevoerd zijn;

dat wij allen gelegenheid hebben gehad om huizen langer dan zes maanden in de steigers te zien staan; dat in ieder geval de wetgever wel de laatste zou geweest zijn om te veronderstellen dat alle verbouwwerken in minder dan zes maanden netjes klaar konden komen, vermits hij juist bij de voorbereiding van ditzelfde artikel rustig sprak van verbouwwerken die: « met spoed ondernomen worden (en) op normale wijze twee jaar lang moeten voortgezet worden ». (Aanvullend verslag Senaat, Parl. Besch., 1949-1950, n° 36, bl. 16);

dat die woorden wel is waar werden uitgesproken in verband met een ander voorschrift van ditzelfde artikel;

dat er echter duidelijk genoeg uit blijkt dat de wetgever, als hij de ingebruikneming binnen de zes maanden voorschreef, wist dat de metsers en de timmerlui dan nog best in het goed konden zitten en dat hij hun aanwezigheid beschouwde als een ingebruikneming die aan zijn voorschrift voldeed;

dat men daarenboven bij de interpretatie van deze bepaling niet uit het oog mag verliezen dat de wetgever met artikel 25, 3° alleen bedoeld heeft een sanctie te stellen op het frauduleus voorwenden van een der uitwinningsredenen van artikel 16;

Overwegende dat de beroepsters echter beweren dat, als geïntimeerde hen wenste uit te winnen om te verbouwen, hij artikel 16, I, 3° had dienen in te roepen in zijn opzegging en niet artikel 16, I, 1° zoals hij het deed; dat deze stelling ook niet kan beaamd worden;

dat het duidelijk is dat beroepsters ze alleen maar naar voor brengen om aldus zijdelings toch recht te krijgen op een uitwinningsvergoeding op grond van artikel 25, 1°, wanneer ten minste de eigenaar dan niet achteraf zou kunnen bewijzen dat het gebouw vóór de slooping versleten en bouwvallig genoeg was;

dat echter juist het toekennen in het geval van een uitwinningsvergoeding tegen de stelling van beroepsters getuigt;

dat de wet immers geen uitwinningsvergoeding eist van de eigenaar, die zijn huurder uitwint om zelf in zijn goed te gaan handel drijven, indien het geen handel is die gelijkaardig is aan die van de uitgewonnen huurder (La Haye en Vandekerckhove, n° 402, blz. 150; Tschoffen en Dubru, p. 234, n° 113 D; Erkens nr 190,

blz. 150; Paternostre, p. 220, n° 193 in fine; Van Hille, blz. 62, Hoofdstuk V., 6, d; Reyntjens en Van Reepingen, p. 231, n° 213 en 214; De Page, n° 793, A, 1°, blz. 90);

dat artikel 16, I, 3° alleen dient ingeroepen te worden wanneer het huurgoed na de voltooiing der werken aan derden verhuurd werd;

dat reeds bij de lezing van die wetsbepaling duidelijk wordt, dat het alleen om die verhuring aan derden is dat de voorgenomen werken de ruwbouw moeten aantasten en tot drie jaar huur moeten belopen, vooraleer als geldige reden voor uitwinning te kunnen ingeroepen worden, terwijl de eigenaar voor eigen gebruik mag uitwinnen, ook al zou hij geen steen verleggen aan het gebouw;

Overwegende dat beroepsters aandringen en aanvoeren, dat het gebouw niet in slechte staat of althans niet in een zo slechte staat verkeerde, dat al de uitgevoerde werken erdoor gerechtvaardigd zouden zijn; dat deze beschouwingen volkomen naast de kwestie zijn;

dat immers de eigenaar alleen te oordelen had welke werken nodig waren om het gebouw naar zijn gading te maken;

dat de uitgewonnen huurder en de rechter evenmin daarover rekenschap hebben te vragen, zolang niet wordt bewezen of aangeboden te bewijzen dat de werken, in plaats van het accessorium te zijn van de eigen ingebruikneming, alleen zouden gediend hebben om de uitgewonnen huurder de huurhernieuwing, waarop hij recht had, te ontnemen;

dat dit hier zelfs niet kan beweerd worden, vermits de eigenaar zelf uitgewonnen was en het bedoelde huis moest kunnen betrekken, wilde hij niet op straat staan;

dat het ten andere ten minste kenschetsend is dat de beroepsters, die het verlaten gebouw nu om zijn stevigheid prijzen, in een vorig geding, waar het om huurverhoging ging, wezen op een beschrijving van een gerechtelijk deskundige, die het huis tijdens een nog vroeger geding erg onderkomen had geheten; dat zij beweerden, dat sinds die beschrijving het huis nog steeds meer was achteruitgegaan en zij zelfs als huurders, verplicht geweest waren kosten daaraan te maken om het erin te kunnen uithouden;

Overwegende dat de beroepsters ten slotte aanvoeren dat geïntimeerde de werken, had hij maar gewild, binnen de zes maanden zou hebben kunnen voleindigen;

dat geïntimeerde namelijk zou beschikt hebben over een aannemer, die een verwante van hem was en die met alle moderne technische middelen uitgerust was om de verbouwing in minder dan zes maanden klaar te krijgen;

dat het al in feite niet mogelijk is de noodzakelijke duur van een verbouwing na te rekenen uit de invloed van een schoonzoon op zijn schoonvader en de twijfelachtige mogelijkheden van de moderne techniek bij het herstellen van oude bouwsels en dat er overigens geen enkel positief bewijs van nalatigheid wordt ingebracht;

dat het in rechte overigens ook weer zonder enig belang is te weten of het al dan niet vlugger had kunnen opschieten met die verbouwing, vermits het, zoals hierboven opgemerkt, volstond dat de werken, die met het oog op de eigen handel bedoeld waren, binnen de zes maanden aangevangen werden;

dat de eigenaar, die zijn eigen zaak beheert, immers niet eens tot de zorgen van een goed huisvader gehouden is tegenover derden;

dat de vertraging in de werken alleen belang zou kunnen hebben ten deze als zij zodanig zou zijn, dat eruit zou kunnen bewezen worden dat de beweerde

reden tot uitwinning slechts frauduleus werd voorgewend;

Om deze redenen,

De Rechtbank,
Wijzende op tegenspraak en in hoger beroep;
Verklaart het beroep ontvankelijk en ten dele gegrond;

Verklaart de vordering ontvankelijk;
Wijst het aangeboden bewijs af als niet beslissend;
Verklaart de vordering ongegrond en wijst ze af;
Bevestigt voor het overige het bestreden vonnis wat de kosten van eerste aanleg betreft;
Verwijst beroepsters tot de kosten van hoger beroep;

BURGERLIJKE RECHTBANK TE KORTRIJK

1e Kamer. — 18 December 1953.

Voorzitter : M. De Necker.

Rechters : M.M. Moerenhout en Dujardin.

Openbaar Ministerie : M. Vergote.

Aanneming van een minderjarig kind. — Van echtscheiden ouders. — Uitoefening van het bewakingsrecht aan geen hunner bij vonnis verleend. — Toestemming van beide ouders vereist. — Ongeldigheid van een bij brief gegeven toestemming.

Ondanks de tekst van artikel 355, lid 4, B. W. mag het vonnis, waarbij de bekrachtiging van de aanneming toegestaan of geweigerd wordt, de rechtsgronden vermelden, echter niet de feitelijke gronden.

Uit de bewoordingen van artikel 355 B. W. blijkt, dat partijen persoonlijk voor de vrederechter of de notaris moeten verschijnen om hun toestemming te geven. De schrijvers, die vertegenwoordiging toelaatbaar achten, eisen een bijzondere authentieke lastgeving.

In geval van echtscheiding of scheiding van tafel en bed tussen de ouders van het aan te nemen minderjarig kind, is de toestemming van hem, die het bewakingsrecht over het kind uitoefent, voldoende (artikel 346, lid 3, B. W.).

De echtgenoot op wiens verzoek de echtscheiding wordt uitgesproken, bekomt niet van rechtswege de bewaking over de uit het huwelijk gesproten minderjarige kinderen; over de uitoefening van het recht van bewaking moet bij vonnis uitspraak worden gedaan, zelfs indien de rechter gebonden is door artikel 302 B. W. wat betreft de keuze van de echtgenoot, die het bewakingsrecht zal uitoefenen.

Over de uitoefening van het bewakingsrecht behoeft niet noodzakelijk te worden beslist bij het vonnis, dat de echtscheiding toestaat; de Rechtbank, die de echtscheiding heeft toegestaan, blijft bevoegd om daaromtrent te beslissen.

Wanneer niet bij vonnis over de uitoefening van het recht van bewaking is beslist, is de toestemming van beide ouders voor de aanneming van hun minderjarig kind vereist. Een bij brief gegeven toestemming is ongeldig.

Cl. t/

Gezien de ingeroepen akte van aanneming, in gelijkvormig verklaard afschrift voorgelegd, bevattende insgelijks de instemming van H. Julienne, moeder van het aangenomen kind;

In rechte :

Overwegende dat de heersende rechtspraak spijs de tekst van artikel 355 B. W. aanneemt, dat het vonnis, dat de bekrachtiging van de aanneming toestaat of weigert, in rechte mag gemotiveerd worden, maar niet in feite (studie I. Canivet, J. Trib., 16 December 1951, blz. 664; Rechtb. Charleroi, 7 Juni 1951, J. Trib. 1951, blz. 664; Rechtb. Brussel, 26 Mei 1951, J. Trib. 16 December 1951 met noot Carton de Wiart);

Dat inderdaad de wetgever niet gewild heeft dat zekere feiten, kwetsend voor de eer der gezinnen, zouden bekend gemaakt of besproken worden;

Dat dit bezwaar niet aanwezig is, indien een zuiver rechtsvraagstuk behandeld wordt;

Overwegende dat luidens artikel 354 B. W. de aannemer en aangenomene indien deze boven de 16 jaar oud is, vóór vrederechter of notaris moeten verschijnen om acte te laten opmaken van hun wederzijdse toestemming;

Dat indien de aangenomene minder dan 16 jaar oud is, de akte in zijn naam opgemaakt wordt door zijn wettige vertegenwoordiger;

Overwegende dat uit de bewoordingen van artikel 355 B. W. blijkt dat partijen persoonlijk moeten aanwezig zijn bij de onderlinge toestemming voor de vrederechter of notaris, daar zij moeten « verschijnen » (De Page, Dr. Civ., T. I, n° 1256; Laurent, Dr. Civ., T. V, n° 216);

Dat de auteurs, die niettemin de vertegenwoordiging toelaten, een bijzondere en authentieke lastgeving eisen (Kluyskens, Burg. Recht, T. VII, blz. 521; Auvray, L'adoption, blz. 84);

Overwegende dat M. Bernard Kleber, waarvan de aanneming door C. Leopold wordt beoogd, geboren is te Menen, op 7 December 1951 uit het huwelijk van M. Victor Joseph met H. Julienne;

Dat dit huwelijk ontbonden is door echtscheiding ingevolge vonnis, bij verstek gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen dd. 20 Juni 1952, tegen M., en de kinderen Astrid, Freddy en Ginette aan de moeder werden toevertrouwd;

Dat het vonnis geen gewag maakt van het aangenomen kind M. Bernard Kleber;

Overwegende dat luidens artikel 346 B. W., indien de aan te nemen persoon nog minderjarig is en nog vader en moeder heeft, deze beide in de aanneming moeten toestemmen;

Dat in geval van echtscheiding of scheiding van tafel en bed de toestemming van hem, die op het kind het bewakingsrecht uitoefent, volstaat;

Overwegende dat luidend artikel 354 B. W. deze toestemming, in de akte van aanneming gegeven wordt door persoonlijke verschijning voor de notaris of vrederechter, die de akte opmaakt, of bij een afzonderlijke authentieke akte, opgemaakt door gelijk welke notaris of door de vrederechter van hem, die zijn toestemming verleent (Auvray : Adoption, bl. 87);

Overwegende dat na de echtscheiding in principe de ouderlijke macht gelijkelijk aan ieder der ouders toebehoort, daar artikel 373 B. W. alleenlijk de uitoefening van het ouderlijk gezag aan de vader toevertrouwt gedurende het huwelijk (Novelles : Dr. Civ., T. II, blz. 339; Pand. Belge V°, Divorce, n° 1456; Carpentier, Traité du divorce, T. II, n° 3978 en volg.; Willequet : Du divorce, bl. 263; Piérard Divorce et séparat. de corps, T. II, blz. 528);

Overwegende dat naar luid van artikel 302 B. W. « de kinderen worden toevertrouwd aan de echtgenoot, die de echtscheiding bekomen heeft »;

Overwegende echter dat daardoor deze echtgenoot niet van rechtswege uitsluitend de bewaking over de

kinderen bekomt; dat over het bewakingsrecht moet uitspraak gedaan worden bij vonnis, zelfs indien de rechter gebonden is door artikel 302 B. W., wat betreft de keus van de echtgenoot die het bewakingsrecht zal uitoefenen;

Dat het bewakingsrecht een aan de ouderlijke macht toekomende eigenschap is, zodat bij afwezigheid van beschikking dienaangaande bij vonnis beide echtgenoten daarop aanspraak mogen maken;

Overwegende echter dat nopens de bewaking niet noodzakelijk moet worden beslist door het vonnis zelf, dat de echtscheiding toestaat, maar dat dezelfde Rechtbank, welke de echtscheiding heeft toegestaan, bevoegd blijft om te beslissen nopens de bewaking der kinderen (Piérard, Divorce, T. II, blz. 533; De Page, Dr. Civ., T. I, blz. 867; Nouvelles, Dr. Civ., T. II, blz. 342; Beroep Luik, 23 Juli 1896, Pas. 1879, II, blz. 34; Beroep Brussel, 26 Juli 1902, Pas. 1903, II, blz. 175);

Overwegende dat, wanneer de Rechtbank nagelaten heeft te beslissen aangaande de bewaking van een der kinderen — en dus dienaangaande geen rechterlijke beslissing bestaat — de beide ouders moeten geacht worden te moeten toestemmen in de aanneming van het minderjarig kind;

Overwegende daarenboven dat, indien tijdens het huwelijk de vader het minderjarig kind vertegenwoordigt als uitoefenende de ouderlijke macht, dit het geval niet is na ontbinding van het huwelijk door echtscheiding;

Dat uit artikel 354 in verband met artikel 355 B. W. moet worden besloten, dat in dit geval die van de ouders, die door het vonnis van echtscheiding of een erop volgend het gezag bekomen heeft over het minderjarig kind onder de 16 jaar, dit zal vertegenwoordigen om in zijn naam de akte van aanneming te verlijden;

Overwegende dat hieruit volgt dat in geval van echtscheiding, wanneer geen der ouders bij rechterlijke beslissing het bewakingsrecht bekomen heeft, de aanwezigheid van beiden zal vereist zijn om de toestemming tot de aanneming te geven in naam van de minderjarige in de overeenkomst;

Overwegende dat ten deze het kind M. Bernard Kleber, dat C. Leopold voornemens is aan te nemen, aan geen der beide gescheiden ouders bij rechterlijke beslissing is toevertrouwd;

Dat de vader M. Victor Joseph noch in de akte bij de verschijning voor de heer vrederechter in persoon of door lasthebber, noch in een afzonderlijke authentieke akte zijn toestemming heeft verleend;

Dat hij zich er toe bepaald heeft tot de heer vrederechter van het kanton Menen, die de akte van aanneming van M. Bernard Kleber door C. Leopold heeft opgemaakt, op 28 October 1953 een brief te zenden, waarin te lezen staat: «Ik bevestig nochtans dat ik volledig akkoord ben met de aanneming van het kind M. Bernard en ook de naamwijziging, zover ik daarvoor geen kosten te dragen heb»;

Overwegende dat een op die wijze verleende toestemming ongeldig is;

Overwegende dat alleen de moeder H. Julienne verschenen is om haar toestemming te verlenen en haar kind te vertegenwoordigen in de akte van aanneming;

Dat zij nochtans door het vonnis dd. 20 Juni 1952 der Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen het bewakingsrecht over het kind M. Bernard Kleber niet had bekomen;

Overwegende dat de bij de wet vereiste pleegvormen dus niet zijn in acht genomen;

Zegt voor recht :

De aanneming wordt niet bekrachtigd;

Kosten ten laste van verzoeker;

Stelt vast de toepassing van de artikelen 2, 9 en 37 van de wet van 15 Juni 1935.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE VEURNE

8 Mei 1953.

Voorzitter : M. Valcke.

Rechters : M.M. Delaere en Van Acker.

Openbaar Ministerie : M. Colpaert.

Advocaten : Mrs Versteede en Debra.

Nachtrumoer. — Muziek na 24 uur in de vermakelijkheidsinrichting. — Verbodsbepaling in gemeente-verordening. — Onoverkomelijke dwaling van verdachte.

Voor nachtrumoer, gemaakt door de klanten of leveranciers van een café of vermakelijkheidsinrichting, is de houder daarvan niet strafbaar daar artikel 561, 1°, W. v. S. enkel de dader van de overtreding strafbaar stelt, niet de medeplichtige. Het spelen van geordende muziek kan niet als nachtrumoer worden beschouwd.

Indien het spelen van muziek na 24 uur bij gemeenteverordening verboden is, doch de burgemeester verklaard heeft geen bezwaar te hebben tegen het maken van muziek na 24 uur in de inrichtingen van verdachte en de gemeentepolitie terzake daarvan nooit proces-verbaal heeft opgemaakt, is verdachte daardoor in een onoverkomelijke dwaling gebracht omtrent de juiste toepasselijkheid van bedoeld reglement.

O. M., C. en N. t/ Gh.

Overwegende dat de beroepen regelmatig werden ingesteld;

Overwegende dat het nachtgerucht of het nachtrumoer, mogelijk door de cliënten en de leveranciers van de verdachte gemaakt, niet aan deze kan telastgelegd worden, daar artikel 561, 1°, van het Wetboek van Strafrecht enkel de rechtstreekse daders van de overtreding bestraft;

Overwegende dat het spelen van geordende muziek behoort tot de uitoefening van het beroep van verdachte;

dat, moest een geordende muziek als nachtrumoer kunnen worden aangezien, het niet meer mogelijk zou zijn enige muziek te maken na het vallen van de nacht, terwijl de nacht en niet het uur de essentiële voorwaarde van de overtreding is;

Overwegende dat het spelen van muziek na 24 uur in casu door een reglement is verboden en wel door artikel 8 van het gemeentelijk reglement van De Panne;

Overwegende dat vaststaat dat verdachte na 24 uur in zijn inrichting muziek heeft laten spelen;

Overwegende dat blijkt uit het proces-verbaal van de politiecommissaris te De Panne dd. 25 Juli 1952 en uit de verklaring van dezelfde politieambtenaar ter zitting van de politierechtbank, dat de heer burgemeester van de gemeente De Panne verklaard heeft geen bezwaar te hebben tegen het spelen van muziek na 24 uur en dit voor de inrichting van verdachte en ook voor twee andere inrichtingen;

Overwegende dat deze toelating eveneens is ge-

bleken uit de houding van het gemeentelijk politiekorps, dat nooit proces-verbaal tegen verdachte heeft opgemaakt;

Overwegende dat deze houding van de burgemeester in zijn hoedanigheid van hoofd van de gemeente en van de gemeentelijke politie de verdachte in een onoverwinnelijke dwaling heeft gebracht nopens de juiste toepassing van het bewuste reglement;

Overwegende dat het vonnis a quo derhalve dient bekrachtigd te worden zowel voor wat betreft de publieke als de burgerlijke vordering; dat de burgerlijke partijen echter dienen veroordeeld te worden tot de kosten van hun stelling;

.....

RECHTSHISTORISCHE TIJDSCHRIFTEN

1. De eerste aflevering van deel XXII van het *Tijdschrift voor Rechtsgeschiedenis*, (1954) brengt ons, naast de kroniek en de gebruikelijke boekbesprekingen, een romanistisch stuk, « Ignorantia Juris » van P. Van Warmelo, uit Pretoria (p. 1-32), een aantal interessante bemerkingen over de manuscripten van de Salische Wet, door P. C. Boeren, uit Leiden (p. 33-67), een bijdrage van Prof. B. H. D. Hermesdorf, uit Nijmegen, over Bernardus van Clairvaux: hervormingsplannen met betrekking tot rechterlijke organisatie en rechtspraak (p. 68-88) en een kort stukje van Prof. E. M. Meyers, uit Leiden, over de oorsprong van het Heymael (p. 89-90).

2. De vierde aflevering van boekdeel XVII der Handelingen van de Koninklijke Commissie voor de Uitgave van Oude Wetten en Verordeningen van België brengt ons, naast de processen-verbaal der zittingen der Commissie op 21 November 1952 en op 30 Januari en 19 Juni 1953, het voorbereidend verslag tot de publicatie der oude « records » van België (p. 295-302), de uitgave met commentaar van het Proces aangaande de schenking gedaan door deken Jan van der Hellen aan het kapittel van Sint Goedele te Brussel (1294-1302) (p. 303-338) door P. Lefèvre en P. Gorissen. Ten slotte publiceert Philippe Godding de voorlopige chronologische lijst der ordonnantiën over het privaats en het strafrecht der stad Brussel (1229-1657) (p. 339-400): een zeer nuttige en belangrijke studie.

3. De vierde aflevering van de vierde reeks (31e jaar, Parijs, 1953) van de *Revue Historique de Droit Français et Etranger* bevat, naast kroniek en boekbesprekingen, een stuk van Michel Villey over « Deux conceptions du droit naturel dans l'Antiquité » (p. 475-497), een korte studie van Michel Alliot over « D, XLV, 1, 122, par. 2, et la date des Digesta de Cerridius Scaevola » (p. 559-566), het eerste deel van « La donation de biens communs par le mari en droit coutumier parisien » (p. 498-520), een korter stuk van J. Balon « Sur deux garanties coutumières: le gage symbolique du couteau et le serment laïque » (p. 566-575) en een studie van J. Ricomard, « Les subdélégés des intendants en titre d'office et leurs greffiers dans le département de Metz (1704-1714) » (p. 521-559).

4. Het zesde jaarboek van de *Geschied- en Oudheidkundige Kring van Stad en Land van Breda*, Breda, 1953, dat door het dynamische trio, Mr J. W. Bosch, officier van Justitie te Breda, Pater Placidus, voorzitters en de secretaris Dr P. Scherft, wordt geleid, bevat de bijdragen « De rivier de Mark door de Eeuwen heen » van H. Vriend (p. 11-37), « De etymologie van de stadsnaam Breda », door Dr H. Houwens Post

(p. 38-47), « Vincent Van Gogh en Zundert » door F. A. Brekelmans (p. 48-59). P. Scherft schetst de ontwikkeling « Van Wendelinuskapel tot Waalse kapel » (p. 60-99), C. Th. Lohmann schetst « Het Vrijheidshuis te Oosterhout » (p. 100-105) en Dr W. H. Van Seters beschrijft het leven van Prof. Johannes Brosterhuysen (1556-1650), stichter en opziener van de Medicinale Hof te Breda (p. 106-151), terwijl Pater Placidus O.M. cap het eerste deel publiceert van « De religievrede te Breda » (p. 152-168).

5. A. In het *Tijdschrift vir Hedendaagse Romeins-Hollandse Reg.* nrs 3-4, 1953 publiceert Dr H. Ver Loren van Themaat, uit Stellenbosch, « Die Grundnorm van die Unie-Staatsreg » (p. 57-68) terwijl Prof. Dr J. P. Ver Loren van Themaat, uit Bloemfontein, « Die bronne van ons Staatsreg: Romeins-Hollandse Reg of Engelse Reg? » bestudeert, waarin hij tot de slotsom komt dat het Zuid-Afrikaanse Staatsrecht hoofdzakelijk op het Engels recht steunt, in tegenstelling met de andere takken van het recht, die hoofdzakelijk op het Romeins-Hollandse recht teruggaan (p. 69-90). Professor R. W. Lee, uit Oxford, zoekt in een kort stuk in het Hollandse recht naar gevallen van « Divorce by mutual consent » (p. 91-93). Prof. Dr P. Van Warmelo, uit Pretoria, bestudeert het « Senatus Consultum Velleianum, authentica si qua mulier », volgens het Romeinse recht, volgens het Romeins-Hollandse recht en het Zuid-Afrikaanse recht (p. 94-131). Advocaat Dr Erwin Spiro, uit Kaapstad, zoekt naar de toepassing van de rechtsregel « Tutor in rem suam aucta fieri nequit » en de uitzonderingen hierop (p. 132-140). M. L. Benade, uit Bloemfontein, bestudeert de « afpersing » als delict in het Romeins-Hollandse recht (p. 141-154). Het grootste deel bestaat echter uit een uiterst sterk gedocumenteerde studie (eerste deel) van Prof. H. F. W. D. Fischer, uit Leiden, over « De publicatie van Fideicommissen » (p. 159-239), gegroeid uit een rechtzetting tegen door Dr C. P. Joubert in vroegere jaargangen gepubliceerde studies over de fideicommiss. Advocaat Dr C. J. Joubert, uit Pretoria, komt terug op hetzelfde onderwerp onder de titel: « Direkte Substitutie of fideicommissaire substitusie » (p. 240-250). Een drietal rechtstudenten uit Pretoria bespreken « Die uitleg van 'n duistere testament » (p. 251-258). De rest van dit nummer bevat vonnisbesprekingen en mededelingen. Dit nummer bewijst dat de rechtswetenschappelijke activiteit in Zuid-Afrika zeer actief is.

B. Het eerste nummer van hetzelfde *Tijdschrift* (17e jg., nr 1, 1954) bevat, naast boekbesprekingen en een stuk van Dr C. P. Joubert over « Artikel 24 Algemene regwysigingswet 32 van 1952 » (p. 1-43) en het vervolg van het belangrijk artikel van Prof. H. F. W. D. Fischer over « De publicatie van fideicommissen » (p. 44-81).

6. A. Het Ve deel van *Standen en Landen* (Leuven, 1953) brengt ons, naast een kroniek, een artikel van Lode Wils over « De werking van de Staten van Brabant, omstreeks 1550-1650, volgens Leuvense Archiefbronnen » (p. 1-19), een studie van Joseph Lefèvre over de regering van het graafschap Henegouwen in de 18e eeuw (p. 30-47), waaruit blijkt dat dit bestuur zeer populair was, een bijdrage van C. Préaux-Stoquart over de financiën der Staten van Henegouwen in de 18e eeuw, volgens de bronnen uit de *Jointe des Administrations en des Affaires de Subsidies* (p. 49-109). Eindelijk twee uitvoerige boekbesprekingen: een van Roger Petit over het boek van de heer Jean Schoos over de vorming van het Land van Luxemburg (p. 111-119) en een van de Eugène Stevens

over Lepointe's boek over de openbare instellingen in Frankrijk tijdens de XIXe eeuw (p. 121-130).

B. Het VIe deel van dit tijdschrift (Leuven, 1953) bevat de belangrijke studie van Dr P. Gorissen over «De Prelaten van Brabant onder Karel V» (1515-1544): hun confederatie (1534-1544), (p. 1-129).

L. Th. Maes.

OVERZICHT DER BELGISCHE WETGEVING

(1 Februari - 28 Februari 1954)

I. STAATS- EN ADMINISTRATIEF RECHT

1. *Openbare financiën. — Verbintenissen van de Nationale Kas voor Beroepskrediet.* — Bij de wet van 28 December 1953 (Stbl. 1 en 2 Februari 1954, 562) wordt de grens der verbintenissen van de Nationale Kas voor Beroepskrediet van 3 milliard frank tot op 35 milliard frank gebracht, met ingang van 1 Januari 1954.

2. *Ministerie van Economische Zaken en Middenstand.* — Bij K.B. van 12 Januari 1954 (Stbl. 1-2 Februari 1954, 563) wordt het organiek kader van het Ministerie van Economische Zaken en Middenstand, gewijzigd.

3. *Europese Conferentie der Ministers van vervoer. — Vertegenwoordiging van België.* — Bij K.B. van 31 December 1953 (Stbl. 1-2 Februari 1953 (Stbl. 1-2 Februari 1954, 563) worden de Minister van Verkeerswezen en de secretaris-generaal van hetzelfde departement tot vertegenwoordigers van de Belgische regering in de Europese Conferentie der Ministers van vervoer, aangesteld.

4. *Openbare Financiën. — Lening.* — Bij K.B. van 30 Januari 1954 (Stbl. 3 Februari 1954, 577) wordt de Minister van Financiën gemachtigd om een binnenlandse lening, 4 t.h. lening 1954-1972 genaamd onder door hem te bepalen voorwaarden te emitteren.

5. *Openbare financiën. — Lening.* — Bij M.B. van 30 Januari 1954 (Stbl. 3 Februari 1954, 578) worden de modaliteiten en voorwaarden van de uitgifte van de 4,5 t.h. lening 1954-1972, bepaald.

6. *Openbare financiën. — Uitgifte van Schatkistcertificaten.* — Bij K.B. van 30 Januari 1954 (Stbl. 3 Februari 1954, 580) wordt de Minister van Financiën gemachtigd, onder door hem te bepalen voorwaarden schatkistcertificaten met 5 jaar looptijd uit te geven tegen een rente van 4 t.h. 's jaars te rekenen van 15 Maart 1954 en terugbetaalbaar per 15 Maart 1959 à pari van de nominale waarde.

7. *Openbare financiën. — Uitgifte van schatkistcertificaten. — Modaliteiten.* — Bij M.B. van 30 Januari 1954 (Stbl. 3 Februari 1954, 580) worden de modaliteiten en voorwaarden bepaald betreffende de uitgifte van 4 t.h. schatkistcertificaten 1954 met 5 jaar looptijd.

8. *Internationale Overeenkomst betreffende de postcolli.* — De wet van 3 Augustus 1953 (Stbl. 4 Februari 1954, 590) keurt de Overeenkomst betreffende de postcolli, het Slotprotocol, het Uitvoeringsreglement en de Bijlagen op 11 Juli 1952 te Brussel ondertekend, goed.

De Koning wordt er toe gemachtigd de betrekkingen met de landen, welke niet gebonden zijn door deze internationale akten, te regelen op grondslag van deze Overeenkomst en van haar uitvoeringsreglement.

9. *Onderwijs. — Handelswetenschappen.* — Bij K.B. van 20 November 1953 (Stbl. 5 Februari 1954, 785) wordt het K.B. van 5 Mei 1953 tot regeling van de voorwaarden van toelating tot de examens van candidaat in de handelswetenschappen gewijzigd.

10. *Onderwijs. — Middelbare onderwijsinrichtingen.* — Het K.B. van 25 Januari 1954 (Stbl. 5 Februari 1954, 786) regelt de toekenning der toelagen aan de middelbare onderwijsinrichtingen en het toezicht op deze inrichtingen.

11. *Talen. — Instelling van een Centrale Commissie voor de Nederlandse rechtstaal en bestuurstaal in België.* — Bij K.B. van 19 Januari 1954 (Stbl. 5 Februari 1954, 790) wordt een Centrale Commissie voor de Nederlandse rechtstaal en bestuurstaal ingesteld, met het doel eenheid te brengen in de Nederlandse rechtstaal en bestuurstaal en de werkzaamheden van de bestaande commissies, die de vaststelling van die taal nastreven, te ordenen.

De Centrale Commissie heeft tot opdracht: 1° over de werkzaamheden van de commissies, ingesteld bij de K.B. van 18 September 1923 en 14 Juni 1937 en bij het Regentsbesluit van 10 Augustus 1948, hoger toezicht en leiding uit te oefenen en die werkzaamheden te ordenen;

2° eenheid en vastheid in de Nederlandse rechtstaal en bestuurstaal in België tot stand te brengen en het gebruik van deze eenvormige terminologie te bevorderen;

3° aan de regering passende voorstellen te doen ten einde de overeenstemming tussen de Nederlandse en de Franse tekst van bestaande wetten te verbeteren;

4° alle openbare besturen (hoven en rechtbanken) evenals de Raad van State van advies of voorlichting te dienen wat de Nederlandse rechtstaal en bestuurstaal betreft en op diens verzoek, alle in het Nederlands gestelde teksten of bescheiden na te zien en te verbeteren of voor in het Frans gestelde teksten en bescheiden een overeenstemmende Nederlandse tekst op te maken.

De Centrale Commissie is samengesteld uit een Voorzitter, een onder-voorzitter, een secretaris, 2 adjunct-secretarissen en ten hoogste 12 leden.

Het secretariaat van de commissie is gevestigd ten zetel van de Raad van State.

Op het einde van ieder jaar en voor het eerst in 1954 brengt de Commissie aan de Minister van binnenlandse zaken verslag uit over het verloop van haar werkzaamheden, over de toestand wat betreft het gebruik van een eenvormige Nederlandse rechtstaal en bestuurstaal in de openbare besturen, de reeds bereikte resultaten en de verder na te streven doeleinden en doet daarbij alle door haar dienstig geachte voorstellen in verband met haar opdracht.

12. *Onderwijs. — Koloniale school. — Toelatingsexamens.* — Het M.B. van 29 December 1953 (Stbl. 5 Februari 1954, 794) regelt de toelatingsexamens tot de koloniale school voor de kandidaten voor een betrekking in het kader van de onderwijs-inspectie en van de officiële scholen.

13. *Landbouw. — Officiële en verplichte controle van de melkpoeders.* — Bij M.B. van 14 Januari 1954 (Stbl. 5 Februari 1954, 800) wordt een officiële en verplichte controle van de melkpoeders, ingesteld.

14. *Aanplakking. — Vaststelling der overtredingen.* — Bij M.B. van 25 Januari 1954 (Stbl. 6 Februari 1954, 812) wordt delegatie verleend aan bepaalde ambtenaren en beambten om de overtredingen in zake aanplakking vast te stellen.

15. *Staatscommissarissen. — Benoeming in vast verband in de rijksbesturen.* — Bij K.B. van 29 Januari 1954 (Stbl. 7 Februari 1954, 826) wordt het K.B. van 25 November 1953, houdende uitzonderlijke maatregelen tot benoeming in vast verband in de rijksbesturen, van toepassing verklaard op de staatscommissarissen, beheerst door het Regentsbesluit van 16 October 1947, tot regeling van de functie van staatscommissaris, gewijzigd door het Regentsbesluit van 25 Februari 1950.

16. *Door Staat bezoldigd personeel. — Weddebijslag.* — Bij K.B. van 5 Februari 1954 (Stbl. 8-9 Februari 1954, 838) wordt een weddebijslag toegekend aan sommige leden van het door de Staat bezoldigd personeel, wiens indiensttreding door de oorlog 1940-1945 merkelijk is vertraagd.

17. *Rijkspersoneel. — Vereiste diploma's.* — Bij K.B. van 6 Februari 1954 (Stbl. 8-9 Februari 1954, 839) wordt het K.B. van 2 October 1937, houdende statuut van het rijkspersoneel, wat betreft de van de candidaten voor een rijksbetrekking vereiste diploma's en getuigschriften van het genoten onderwijs, gewijzigd.

18. *Benoeming in vast verband in de rijksbesturen. — Uitzonderlijke maatregelen.* — Bij K.B. van 6 Februari 1954 (Stbl. 8-9 Februari 1954, 843) wordt het K.B. van 25 November 1953, houdende uitzonderlijke maatregelen tot benoeming in vast verband in de rijksbesturen, gewijzigd.

19. *Oprichting van een «Nationaal Instituut ter bevordering van het scheppend ambacht».* — Bij K.B. van 1 Februari 1954 (Stbl. 8-9 Februari 1954, 845) wordt de oprichting van het «Nationaal Instituut ter bevordering van het scheppend ambacht» en de statuten van deze instelling van openbaar nut, goedgekeurd.

20. *Vrije mutualiteitsverzekering. — Rijkstoelagen.* — Bij K.B. van 30 Januari 1954 (Stbl. 10 Februari 1954, 875) wordt de toekenning van de rijkstoelagen ten voordele van de diensten van de vrije mutualiteitsverzekering geregeld.

21. *Posterijen.* — Bij K.B. van 8 Februari 1954 (Stbl. 11 Februari 1954, 889) wordt de indiensttreding van sommige hulpkrachten van het Bestuur der Posterijen, geregulariseerd, uitgebreid en soepeler gemaakt.

22. *Rijkspersoneel.* — Het K.B. van 1 Februari 1954 (Stbl. 12 Februari 1954, 922) wijzigd het K.B. van 18 Maart 1953 tot vaststelling van de Administratieve toestand der personeelsleden, die opgeroepen worden om militaire verplichtingen in vredetijd te vervullen.

23. *Rijkstechnische onderwijsinrichtingen. — Werking van de Bestuurscommissies.* — Het K.B. van 3 Februari 1954 (Stbl. 12 Februari 1954, 924) regelt de werking van de Bestuurscommissies bij de rijkstechnische onderwijsinrichtingen. Deze bestuurscommissies hebben een uitsluitend adviserende taak. Zij stellen aan de Minister van Openbaar Onderwijs alle maatregelen voor die de goede gang en de bloei van de onderwijsinrichtingen kunnen bevorderen.

24. *Onderwijs. — Koninklijke Belgische Musea voor Schone Kunsten te Brussel.* — Het K.B. van 28 November 1953 (Stbl. 13 Februari 1954, 955) wijzigd het K.B. van 23 Augustus 1953 houdende het organiek reglement van de koninklijke Belgische Musea voor Schone Kunsten te Brussel.

25. *Ministerie van Verkeerswezen. — Personeel. — Graden.* — Bij K.B. van 27 Januari 1954 (Stbl. 14 Februari 1954, 971) worden de benamingen van sommige graden bij het Ministerie van verkeerswezen door andere vervangen.

26. *Ministerie van Verkeerswezen. — Vaststelling van de weddeschalen.* — Bij K.B. van 27 Januari 1954 (Stbl. 14 Februari 1954, 974) worden de schalen, verbonden aan de bijzondere graden bij het Ministerie van verkeerswezen vastgesteld.

27. *Kieswet. — Vaststelling van het kiezerscorps.* — Bij de wet van 5 Februari 1954 (Stbl. 15-16 Februari 1954, 994) wordt het kiezerscorps voor de parlementaire provincieraadsverkiezingen, welke vóór 1 Mei 1954 mochten gehouden worden, vastgesteld.

28. *Internationale Overeenkomst. — Duitse buitenlandse schulden.* — De wet van 16 Januari 1954 (Stbl. 17 Februari 1954, 1014) keurt de overeenkomst betreffende de Duitse buitenlandse schulden en de Bijlagen ondertekend op 27 Februari 1953 te Londen, goed.

29. *Registratie en Domeinen. — Personeelsleden.* — Bij K.B. van 9 Februari 1954 (Stbl. 17 Februari 1954, 1.100) worden bijzondere maatregelen tot regularisatie voorgescreven ten voordele van de aangenomen schrijvers en van de gewezen tijdelijke personeelsleden der registratie en domeinen.

30. *Belgisch Nationaal Instituut voor Radio-omroep. — Oprichting van een commissie van advies voor de werelduitzendingen.* — Bij K.B. van 21 December 1953 (Stbl. 17 Februari 1954, 1102) wordt bij de Raad van Beheer en bij het Vast Comité van het Belgisch N.I.R. een commissie van advies voor de werelduitzendingen opgericht.

31. *Middelbaar Onderwijs. — Werking der commissie voor vrijstelling van diploma's.* — Het K.B. van 9 Februari 1954 (Stbl. 17 Februari 1954, 1103) regelt de werking van de commissie voor vrijstelling van diploma's in het bijzonder middelbaar onderwijs.

32. *Nationaal Werk voor Kinderwelzijn. — Rijksbijdragen van 1953.* — Bij K.B. van 2 Februari 1954 (Stbl. 17 Februari 1954, 1.106) worden de rijksbijdragen voor 1953 in de werkingskosten van de door het Nationaal Werk voor Kinderwelzijn beheerde of erkende kolonies en de toelagen voor vakantiehuizen en kolonies, dagkuren, moederhuizen, dag- en nachtkinderbewaarloplaatsen vastgesteld.

33. *Oorlogsschade.* — Bij K.B. van 30 Januari 1954 (Stbl. 19 Februari 1954, 1142) worden de wetten betreffende de herstelling der oorlogsschade aan private goederen, samengeordend.

34. *Oorlogsschade. — Voorwaarden van inkoop à pari van obligaties.* — Bij M.B. van 20 Januari 1954 (Stbl. 19 Februari 1954, 1170) worden de voorwaarden vastgesteld tot inkoop à pari van obligaties toegekend tot uitbetaling van de herstelvergoedingen inzake oorlogsschade aan private goederen.

35. *Ministerie van Landsverdediging. — Graden.* —

Bij K.B. van 9 Februari 1954 (Stbl. 19 Februari 1954, 1176) worden sommige graden bij het Ministerie van Landsverdediging door andere benamingen vervangen.

36. *Landbouw.* — *Ijking der instrumenten gebruikt voor de bepaling van het vetgehalte van melk.* — Het K.B. van 30 Januari 1954 (Stbl. 20 Februari 1954, 1202) wijzigt het Regentsbesluit van 6 Juli 1948, tot invoering van de verplichte ijking der instrumenten, gebruikt bij de bepaling van het vetgehalte van melk en van bijprodukten van melk.

37. *Onderwijs.* — *Werking van de gemengde onderwijscommissies.* — Het K.B. van 13 Februari 1954 (Stbl. 25 Februari 1954, 1313) regelt de werking van de gemengde onderwijs-commissies.

38. *Epuratie.* — *Herziening der tuchtstraffen en van het ontslag van ambtswege opgelopen door de leden van het personeel der provinciën, gemeenten, enz.* — In het Stbl. van 25 Februari 1954, 1319 verscheen een omzendbrief van de Minister van Binnenlandse Zaken gericht tot de gouverneurs der provinciën, bevattende instructies aangaande de toepassing van de wet van 24 December 1953 betreffende de tuchtstraffen en het ontslag van ambtswege opgelopen door de leden van het personeel der provinciën, gemeenten, verenigingen van gemeenten, commissies van openbare onderstand en andere aan de provinciën of aan de gemeenten ondergeschikte instellingen en der door de Staat gespecteerde bijzondere onderwijsinrichtingen, alsmede door de leden van het rijksperoneel en van het wetenschappelijk en onderwijzend personeel der wetenschappelijke en onderwijsinrichtingen van de Staat wegens hun gedragingen tijdens de vijandelijke bezetting.

39. *Postwetgeving.* — *Internationale Dienst.* — Bij K.B. van 31 December 1953 (Stbl. 26 Februari 1954, 1338) wordt het K.B. van 10 September 1936 tot codificatie van de postwetgeving in internationale dienst, gewijzigd.

40. *Landbouw.* — *Tabaksplanters.* — *Krediet.* — Bij K.B. van 31 December 1953 (Stbl. 26 Februari 1954, 1341) wordt de wijze van verdeling van een krediet van 5 miljoen frank tussen de tabaksplanters bepaald.

41. *Openbare financiën.* — *Regularisatiën, verhoging en vermindering van uitgetrokken kredieten voor het dienstjaar 1953.* — Bij de wet van 23 Februari 1954 (Stbl. 27 Februari 1954, 1370) wordt machtiging verleend tot regularisatiën, verhoging en vermindering voor sommige voor het dienstjaar 1953 uitgetrokken kredieten, zomede toekenning van bijkredieten voor de uitgaven met betrekking tot 1952 en de vorige dienstjaren.

42. *Onbevaarbare waterlopen.* — De wet van 16 Februari 1954 (Stbl. 27 Februari 1954, 1460) wijzigt de wet van 15 Maart 1950 betreffende de onbevaarbare waterlopen.

43. *Onbevaarbare waterlopen.* — Het K.B. van 19 Februari 1954 (Stbl. 27 Februari 1954, 1461) regelt de uitvoering van de wet van 15 Maart 1950 betreffende de onbevaarbare waterlopen.

44. *Personeel der Ministeries.* — *Wedden.* — *In aanmerkingneming van de diensten verstrekt ingevolge sommige nietigverklearde benoemingen.* — Bij K.B. van 25 Februari 1954 (Stbl. 28 Februari 1954, 1482) worden, voor de vaststelling der wedden van het personeel der Ministeries, de diensten, verstrekt ingevolge een tijdelijke of interimaire aanstelling of benoeming die nietig werd verklaard bij de besluitwet van

5 Mei 1944 naar hun feitelijke aard in aanmerking genomen, onder de bij het K.B. van 16 Februari 1953 gestelde voorwaarden van in aanmerkingneming, duur en belangrijkheid.

45. *Lijfrentekas.* — *Betalingsmodaliteiten der bijzondere tegemoetkomingen toegekend aan sommige aangesloten.* — Het K.B. van 30 December 1953 (Stbl. 28 Februari 1954, 1483) stelt de betalingsmodaliteiten vast der bijzondere tegemoetkomingen toegekend krachtens de wet van 20 December 1952 aan sommige aangesloten bij de lijfrentekas.

46. *Nationale Kas voor Beroepskrediet.* — *Toelagen.* — Bij K.B. van 30 December 1953 (Stbl. 28 Februari 1954, 1484) wordt de Minister van Economische Zaken en Middenstand, gemachtigd, onder bepaalde voorwaarden, toelagen te verlenen aan de Nationale Kas voor Beroepskrediet.

47. *Volksgezondheid.* — *Oprichting van een Hoge Raad voor de Onderstand en het Maatschappelijk Dienstbetoon.* — Bij K.B. van 11 Februari 1954 (Stbl. 28 Februari 1954, 1490) wordt bij het Ministerie van Volksgezondheid en van het Gezin een Hoge Raad voor de Onderstand en het Maatschappelijk Dienstbetoon opgericht.

Deze Raad dient de Minister van advies en doet hem suggesties over alle aangelegenheden in verband met de vraagstukken inzake onderstand en maatschappelijk dienstbetoon.

Verder worden de samenstelling en werking ervan bepaald.

48. *Volkegezondheid.* — *Oprichting van een Hoge Raad van het Gezin.* — Bij K.B. van 11 Februari 1954 (Stbl. 28 Februari 1954, 1492) wordt bij het Ministerie van Volksgezondheid en van het Gezin, een Hoge Raad van het Gezin opgericht.

Deze Raad dient de Minister van advies en doet hem suggesties over alle aangelegenheden in verband met de vraagstukken inzake het Gezin.

Verder worden de samenstelling en werking ervan bepaald.

II. BURGERLIJK RECHT

Zakenrecht

49. *Oorlogsschade.* — zie nr 33.

50. *Oorlogsschade.* — zie nr 34.

III. HANDELSRECHT

51. *Dienst voor regeling der binnenvaart.* — *Bevrachtingscontracten.* — Bij M.B. van 1 Februari 1954 (Stbl. 11 Februari 1954, 893) wordt het percentage der vracht- en huurprijzen voor de door bemiddeling van de dienst voor regeling der binnenvaart gesloten bevrachtingscontracten, van 69 % tot 76 % opgevoerd.

52. *Dienst voor regeling der binnenvaart.* — *Toepassingsvoorwaarden der vrachtenbarema's.* — Bij M.B. van 1 Februari 1954 (Stbl. 11 Februari 1954, 893) worden de algemene toepassingsvoorwaarden van de vrachtenbarema's van de dienst voor regeling der binnenvaart, gewijzigd en aangevuld.

IV. RECHTERLIJKE ORGANISATIE EN BURGERLIJKE BEVORDERING

53. *Advocaten.* — *Wederinstelling van het pleidooirecht.* — Bij K.B. van 25 Februari 1954 (Stbl. 28 Februari 1954, 1488) wordt art. 3 van het K.B. van 29 September 1953 tot wederinstelling van het pleidooirecht, zoals ditzelfde werd gewijzigd bij K.B. van

30 December 1953 door de volgende bepaling vervangen:

«De deurwaarder, belast met de kennisgeving van het exploit, brengt de plakzegel van de bij art. 1 voorgeschreven waarde aan op de dagvaarding, de akte van beroep of elke andere akte waarbij een geding wordt ingeleid, wanneer een advocaat van de kennisgeving van de akte of tussenbeide komt.

Wanneer geen enkele advocaat vóór deze kennisgeving is tussenbeide gekomen, brengt de deurwaarder de plakzegel aan op de uitgifte van de eerste beslissing waaruit blijkt dat een advocaat is tussenbeide gekomen.

V. STRAFRECHT EN STRAFVORDERING

54. *Eerherstel*. — De wet van 8 Februari 1954 (Stbl. 18 Februari 1954, 1118) wijzigt de wet van 25 April 1896 op het eerherstel in strafzaken. Art. 1, lid 3 van de wet van 25 April 1896, wordt als volgt gewijzigd: «Er moeten 5 jaar verlopen zijn, hetzij sedert de voorwaardelijke veroordeling indien deze, alleen uitgesproken, geacht wordt niet te bestaan, hetzij sedert de voorwaardelijke invrijheidstelling en voor zover de definitieve invrijheidstelling verkregen is, hetzij in de andere gevallen, sedert het verval van de straf, overeenkomstig lid 1 van art. 1».

De termijn van 5 jaar wordt op 10 jaar gebracht ingeval van wettelijke herhaling of terbeschikkingstelling van de regering bij toepassing van de wet van 9 April 1930.

Verschillende nieuwe bepalingen worden verder in de wet op het eerherstel ingelast. Bovendien is een overgangsbepaling voorzien, krachtens dewelke, in afwijking van art. 5, vóór het verstrijken van 2 jaar, kunnen hernieuwd worden, de aanvragen tot eerherstel welke het Hof van Beroep vóór de inwerkingtreding van deze wet niet heeft kunnen inwilligen omdat de aanvrager een of meer veroordelingen, bedoeld in het 2e lid van 4° van art. 2 der nieuwe wet heeft opgelopen.

55. *Veeartsenij*. — zie nr 69.

VI. ARBEIDSRECHT EN MAATSCHAPPELIJK HULPBETOON

56. *Kinderbijslag voor loonarbeiders*. — Het K.B. van 29 Januari 1954 (Stbl. 5 Februari 1954, 798) stelt de vereisten vast voor de toepassing van art. 51 lid 3 van de samengeordende wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders, wat betreft het in aanmerking komen der kinderen die de arbeider uitsluitend of hoofdzakelijk ten laste heeft.

57. *Gezins verlofgeld*. — Bij K.B. van 28 Januari 1954 (Stbl. 5 Februari 1954, 798) wordt het K.B. van 28 Juli 1953 betreffende de toepassing van het gezins verlofgeld in 1953, gewijzigd.

58. *Maatschappelijk Hulpbetoon*. — *Gebrekkigen en verminkten*. — Bij K.B. van 1 Februari 1954 (Stbl. 12 Februari 1954, 928) wordt een speciale tegemoetkoming aan sommige categorieën van gebrekkigen en verminkten toegekend.

59. *Militaire pensioenen en vergoedingspensioenen*. — De wet van 2 Februari 1954 (Stbl. 19 Februari 1954, 1138) wijzigt de samengeordende wetten op de militaire pensioenen en de samengeordende wetten op de vergoedingspensioenen.

60. *Jaarlijks verlof*. — Bij K.B. van 15 Februari 1954 (Stbl. 19 Februari 1954, 1174) worden, inzake het jaarlijks verlof, de met dagen werkelijke arbeid gelijk

te stellen dagen van arbeidsonderbreking en de voorwaarden waarin deze in aanmerking mogen worden genomen, vastgesteld.

61. *Technisch onderwijs*. — *Pensioenen der leden van privé-inrichtingen*. — De wet van 30 Januari 1954 (Stbl. 22 - 23 Februari 1954, 1285) regelt de pensioenen der leden van het personeel der privé-inrichtingen voor technisch onderwijs.

62. *Bijzondere compensatiekas voor kinderbijslag voor de gemeenten en openbare instellingen die ervan afhangen*. — Bij K.B. van 2 Februari 1954 (Stbl. 26 Februari 1954, 1339) wordt art. 61 van het K.B. van 31 December 1951 tot oprichting en inrichting van de bijzondere compensatiekas voor kinderbijslag voor de gemeenten, de openbare instellingen die ervan afhangen en de verenigingen van gemeenten door een andere bepaling vervangen.

63. *Nationale Arbeidsraad*. — Bij K.B. van 14 Januari 1954 (Stbl. 28 Februari 1954, 1497) worden, in uitvoering van art. 11 van de wet van 29 Mei 1952 tot inrichting van de Nationale Arbeidsraad, sommige bepalingen van de wetten op de Arbeidsregeling aangepast.

64. *Door Staat bezoldigd personeel*. — zie nr 16.

65. *Vrije Mutualiteitsverzekering*. — zie nr 20.

VII. ECONOMISCH RECHT

66. *Landbouw*. — *Officiële contrôle van de melkpoeders*. — zie nr 13.

67. *Landbouw*. — Bij K.B. van 10 Februari 1954 (Stbl. 12 Februari 1954, 929) worden maatregelen en bepalingen voorgeschreven betreffende de verbetering van het rundveeras.

68. *Landbouw*. — Bij K.B. van 10 Februari 1954 (Stbl. 18 Februari 1954, 1123) wordt de verkoop op de binnenlandse markten van aardappelpootgoed, vastgesteld.

69. *Veeartsenij*. — *Verplichte aanleg van een stock van sommige produkten en geneesmiddelen*. — *Strafbepalingen*. — Bij K.B. van 8 Decmber 1953 (Stbl. 24 Februari 1954, 1291) wordt aan de dokters in de veeartsenijkunde de verplichting opgelegd een minimum stock van sommige produkten en geneesmiddelen (waarvan een lijst bij het K.B. is gevoegd) in hun dépôts aan te leggen.

De overtreding van deze verplichting wordt gestraft met een gevangenisstraf van 8 tot 15 dagen en met een geldboete van 26 tot 100 fr. of met één van die straffen alleen. Behoudens de officieren van gerechtelijke politie zijn de inspecteurs der apotheken in het bijzonder belast met de opsporing van de overtredingen.

VIII. FISCAAL RECHT

70. *Fiscaal regime van gegiste schuimdranken*. — Bij M.B. van 20 Februari 1954 (Stbl. 25 Februari 1954, 1308) wordt het M.B. van 13 Maart 1937, tot uitvoering van de artikelen 2 en 3 van de wet van 12 Februari 1937 (Stbl. 5 Maart 1937), houdende wijziging van het fiscaal regime van gegiste schuimdranken, gewijzigd.

71. *Successierechten*. — Bij K.B. van 20 Januari 1954 (Stbl. 28 Februari 1954, 1501) wordt art. 5 van het K.B. van 31 Maart 1936 (Stbl. 7 April 1936) door een andere bepaling vervangen krachtens dewelke het college van Burgemeester en schepenen verplicht is vóór

de 15e van elke maand een staat van al de aan de ambtenaar van de Burgerlijke Stand aangegeven sterfgevallen aan het kantoor van successierechten, waaronder de gemeente ressorteert, over te maken.

H. Boonen.

BALIELEVEN

VLAAMSE CONFERENTIE BIJ DE BALIE TE ANTWERPEN

Worstenfeest op 4 Maart 1954

«Het worstenfeest is het hoogtepunt van heel het gerechtelijk jaar» zou later op de avond Stafhouder R. Victor vaststellen. Wie derhalve geen al te strenge echtgenote of een ander ernstig verbiedend beletsel als exceptie moest invoeren, had dan ook voor vanavond gecontracteerd en zich begeven naar de plaats waar de verbintenis moest uitgevoerd worden.

In wereldhavenstijl was dit aan boord van het vlot-tend restaurant «La Pérouse», culinaire omdoping van de salonboot Flandria XVI. Ditmaal gekomen om ons te spijzen en te laven, en niet om te varen, bleef de schuit stevig gemeerd aan de vlotbrug-Steen liggen, met deze laatste nog verbonden door een stevige gangway, opdat na afloop sommige al te wankele gemoederen niet, door de duisternis misleid, in de «machtige, prachtige vloed» zouden terecht komen.

In een milieu van (papieren!) zeemeerminnen, visnetten, klapwiekende meeuwen en andere oceanattributen, en onder het artistieke pianogetokkel van Clem Moreau werd de aperitief genomen. En toen zo stilaan de studentikoze geest van de V.C. in de confraters was vaardig geworden, werd afgedaald naar het vooronder, waar een keurig opgesmukte feesttafel ons wachtte. Zonder veel plichtplegingen vond dan ieder een plaats en werd het sobere doch maagversterkende menu van voorgerecht en gezoden worsten ere aangedaan. En de «Löwenbräu», die daarbij geserveerd werd op des Stafhouders kosten, was werkelijk niet te versmaden.

Nadat aldus honger en dorst waren bevredigd meende voorzitter Mr L. Rombaut de tijd gekomen om ook de geest recht te laten wedervaren. Hij noemde het vooreerst een onuitsprekelijk geluk het woord te mogen nemen zonder voorafgaandelijk een pleitzegel te moeten kleven. Hij huldigde daarna de altijd jonge aartsvader van dit worstenfeest Mr J. Franck, van wie hij vernam dat we thans juist 60 jaar worstenfeest hebben, en herinnerde met ontroering in de stem aan de kilometers worst die in al deze decennia door duizenden confraters zijn verslonden. Hij heette vervolgens de Stafhouder welkom, die hij in zijn eigen financieel belang dringend aanmaande een wakend oog te houden op de hieromzet, en begroette daarop ook de voorzitter der Federatie oud-Stafhouder Mr Ch. Boelens, oud-Stafhouder Mr V. Van der Planken, en de intussen ook toegekomen Mr L. Caeybeckx, «in zijn vrije tijd ook wel burgemeester van de Stad Antwerpen»; tenslotte ook alle overige baliekluivers en onder hen vooral de talrijke schare stagiaires, te wier ere eigenlijk dit feest doorgaat.

Stafhouder Mr R. Victor, die daarop het woord nam, «terwijl de Burgemeester at», had het over een deze avond synthetiserend woord van een ouder confrater, maakte de lof van het worstenfeest en lanceerde daarbij

de gevleugelde uitspraak, aan hoofde van dit verslag reeds aangehaald. Hij betreurde geen dichter te zijn zoals sommige legendarische figuren der Balie en verkoos derhalve het thema zuiver wetenschappelijk uit te diepen. Wat hij dan ook, aan de hand van talrijke hooggeleerde citaten, met brio volbracht. In een streng-vaderlijk anti-alcoholisch betoog citeerde hij vervolgens Prof. Fransky Wittemanoff en spoorde de confraters aan zeer matig te zijn in het bierversbruik.

Maar de ironische glimlach waarmee hij die woorden gepaard liet gaan gaf ons toch vluchtig de indruk dat hij zich er weinig om stoorde het «kind van de rekening» te zullen zijn. In een hooggestemde peroratie dronk hij tenslotte op de toekomst van het worstenfeest in de komende eeuwen.

En toen stond Mr J. Franck recht. Hij dichte Lede-ganck na en herinnerde aan de worstelijke gloriejaren van weleer. Ook hij richtte zich tot zijn oud-stagiaire burgemeester Craeybeckx, die «veel slikken moet en slikken kan», en spoorde alle confraters aan de sfeer van gezelligheid en confraterniteit van heden als een kostelijk erfgoed te bewaren.

Vervolgens lichtte de internationaal beroemde vedette Prof. Jackson een tipje op van de sluier die over zijn meesterlijk goocheltalent ligt en liet de aanwezigen enkele ogenblikken schateren.

Tenslotte werd, krachtens een nieuwe traditie van vóór enkele jaren, een revue opgevoerd, samengesteld en geacteerd door stagiaires. We hoorden de noodroep der jongeren tegen de praktijken van hun patroons; we beluisterden het meelijwekkend verhaal der genesis van de revue zelf; maar ook waren er «een paar figuren, die het vandaag zullen moeten bezuren». Wat de uitvinder der pleitzegels, Oud-Stafhouder Mr Ch. Boelens «met zijn sociaal gevoelens» moest ontgelden, was nog van het minste... Maar wijl dit medicament enkel voor inwendig gebruik bestemd is, zullen we het hier niet verder in de gootsteen der openbaarheid uitgieten. De revue-stars oogstten een warm succes met hun schitterende Reynaertse verzenkonste.

En tot laat in de «avond» hebben de confraters, gesticht door het bezielende woord van redenaars en revuïsten, het ideaal van joviale broederlijkheid in de grootstad uitgedragen.

J. G.

VLAAMS PLEITGENOOTSCHAP BIJ DE BALIE TE BRUSSEL

Op Woensdag, 17 Maart aanstaande, te 20.30 uur zal Mr Jules Nauwelaers een voordracht houden voor het Vlaams Pleitgenootschap bij de Balie te Brussel in de Assisenzaal, Paleis van Justitie, Poelaertplaats te Brussel. Hij zal het onderwerp behandelen: «De drossaarderij van Brabant».

De bijzondere bevoegdheid van Mr J. Nauwelaers op het gebied der rechtshistorie is algemeen gekend en de menigvuldige werken, welke hij op dit gebied heeft uitgegeven, hebben in wetenschappelijke kring groot gezag.

Deze voordracht over een belangrijke oud Brabantse instelling zal dan ook ongetwijfeld grote belangstelling wekken.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

MEDEDELINGEN

BELGISCH-LUXEMBURGSE UNIE VOOR STRAFRECHT

Op Zaterdag, 20 Maart aanstaande zal de Belgisch-Luxemburgse Unie voor Strafrecht een nieuwe vergadering beleggen in het lokaal der eerste kamer van het Hof van Beroep te Brussel, waar de bespreking zal voortgezet worden betreffende de alcoholische intoxicatie en de verkeersongevallen, alsook betreffende de vraagstukken gesteld door het verval van het recht een voertuig te besturen.

Zoals het onze lezers bekend is werd deze bespreking aangevangen tijdens een eerste vergadering die plaats had op 13 Februari l.l.

TIJDSCHRIFTEN

Omnilegie : n° 1 Januari 1954.

Wetgeving.

De Gemeente gids, n° 54 — Januari-Februari 1954.
F. Walstiels, Het recht van aanplakken.

Tijdschrift voor Rechtsgeschiedenis, deel XXII, aflevering 1.

P. van Warmelo, Ignorantia iuris. — P. C. Boeren, Quelques remarques sur les manuscrits de la loi Salique. — B. H. D. Hermesdorf, Bernardus van Clairvaux; hervormingsplannen met betrekking tot rechterlijke organisatie en rechtspraak. — E. M. Meijers, Nog eens de oorsprong van het heymael.

Tijdschrift voor Notarissen : n° 1 - Januari 1954.

F. Werdefroy, Het ondeelbaar karakter der conjunctieve ascendentiedeling. — Rechtspraak. — Wetgeving.

Arbitrale Rechtspraak : Februari 1954 - n° 398.
Rechtspraak.

Nederlands Juristenblad, afl. 10 - 6 Maart 1954.

Jhr Mr Th. W. van den Bosch, Gronden voor toepassing van voorlopige hechtenis (II, slot). — Mr H. R. Nord, Het E. D. G. Verdrag en de Europese Gemeenschap. — Mr J. W. W. van der Hoeven, Verduistering door faillissementscuratoren.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie, n° 4336, 27 Februari 1954 :

Mr H. Schuttevaer : Een kwart eeuw fiscale bescherming van natuurschoon (II, slot). — Mr T. Stuyt : Het notariaat en onteigening. — Dr L. I. de Winter : Overzicht der Nederlandse Rechtspraak, Internationaal Privaatrecht (V, slot).

n° 4337, 6 Maart 1954.

W. B. Bruyns, Het standaard-Reglement. — G. N. Nelemans, Fiscale gevolgen van wijziging erfpachts-canon en vervroegde canonbetaling. — G. th. Graafland; Ad beslissing in P. W. 15787 (1952, II).

Journal des Tribunaux, n° 4013, 28 février 1954 :

M. Tienrien et R. Van Roye: La Caisse de Prévoyance des avocats. — André De Bluts : La double assurance et la répartition de la charge entre assureurs. — Jurisprudence.

n° 4014, 7 mars 1954.

André Janssens-Brigode, Enquête du « Journal des Tribunaux » sur les jeunes avocats et le Barreau. — Roger Nys, La contrat de coffre-fort. — Jurisprudence.

Journal des Tribunaux d'Outre-Mer, n° 44, 15 février 1954 :

A. Sohier : La Congo belge est régi par des lois particulières. — Jurisprudence.

Jurisprudence du Port d'Anvers, vol. 9 & 10, 1953.

Abordage. — Affrètement. — Affrètement maritime. — Commissionnaire-expéditeur. — Conférences. — Contrat de transport. — Dommages-intérêts. — Expertise. — Mandat. — Navigation fluviale. — Procédure. — Suréance.

Recueil Dalloz de Doctrinede Jurisprudence et de Législation, 8° achier, 27 février 1954 :

Henri Mazeaud : La lésion d'un « intérêt légitime juridiquement protégé » condition de la responsabilité civile. — G. L. : La tenue illicite de bureau de placement privé. — J. Guionin : La responsabilité du service public hospitalier en cas de faute lourde des médecins ou chirurgiens. — Jean Savatier : La légitimation post nuptias des enfants adultérins a naître : tierce opposition au jugement; validité possible de la légitimation avant désaveu.

9° cahier, 6 mars 1954 :

P. L. Josse, L'expropriation dans la cadre de la loi foncière du 6 août 1953. — G. Chavanon, La complicité du délit de refus d'insertion de réponse. — F. G. La délivrance et l'exécution des ordonnances médicales prescrivant des substances vénéneuses du tableau B (stupéfiants). — Georges Morange; Le moyen tiré du détournement de pouvoir dans le recours en cassation devant le Conseil d'Etat. — Robert Vouin, Le délit de blessures involontaires par teinture capillaire appliquée sans « touche d'essai ».

sinfnlBD(stépautVy,jWè6oq3lboo.Hl—y fdjé

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"